

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO, TURIZEM IN ŠPORT

Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 400 33 11
E: gp.mgts@gov.si
www.mgts.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO, TURIZEM IN ŠPORT

Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana
Slovenija
e-naslov: gp.mgts@gov.si

Številka: 007-44/2023/29

Ljubljana, 18. 4. 2023

EVA: 2023-2180-0009

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o spodbujanju investicij – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o spodbujanju investicij (EVA 2023-2180-0009) ter ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejetje po rednem zakonodajnem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Priloga:

- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o spodbujanju investicij

Sklep prejmejo:

- Državni zbor republike Slovenije,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru:

/		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
Jernej Salecl, generalni direktor Direktorata za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo Gregor Umek, mag., vodja Sektorja za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo, Tilen Obradović, Sektor za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo, Jure Vozelj, mag., Sektor za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo.		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
Zunanji strokovnjaki pri pripravi dela ali celotnega gradiva niso sodelovali.		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
– Matjaž Han, minister za gospodarstvo, turizem in šport, – mag. Dejan Židan, državni sekretar, – Matevž Frangež, državni sekretar, – Jernej Salecl, generalni direktor Direktorata za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo, – Gregor Umek, mag., vodja Sektorja za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo, – Tilen Obradović, Sektor za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo, – Jure Vozelj, mag., Sektor za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo.		
5. Kratek povzetek gradiva:		
Neposredne tuje naložbe so pomemben steber internacionalizacije slovenskega gospodarstva ter ena izmed najpomembnejših oblik mednarodnega sodelovanja. Prav tako prinašajo številne koristi za lokalno gospodarstvo, vključno z gospodarsko stabilnostjo, ustvarjanjem delovnih mest, prenosom znanja in tehnologije, učinkovito distribucijo virov, večjimi davčnimi prihodki itd. Ne glede na omenjene pozitivne učinke tujih neposrednih naložb in siceršnje dejstvo, da je EU odprta za tuje naložbe, pa je Evropska komisija že večkrat izrazila stališče, da ta odprtost ni brezpogojna. Evropska komisija je že v letu 2017 izrazila zaskrbljenost glede dejstva, da tuji vlagatelji, zlasti podjetja v državni lasti iz tretjih držav, iz strateških razlogov prevzemajo evropska podjetja s ključnimi tehnologijami, kar ima lahko negativne posledice na kritično infrastrukturo, kritične tehnologije, zanesljivost oskrbe s kritičnimi viri (surovinami) in dostop do občutljivih informacij. Cilji predloga zakona sledijo ciljem Uredbe EU 2019/452 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji iz marca 2019 za zaščito strateškega interesa EU v zvezi s tujimi naložbami. V skladu s predmetno uredbo se določa obveznost vzpostavitve kontaktne točke za področje pregleda neposrednih tujih naložb in izmenjavo informacij z drugimi državami članicami EU in Evropsko komisijo, obveznost posredovanja in zbiranja informacij glede tujih naložb, izvedenih s strani vlagateljev iz tretjih držav, omogoči se mehanizem za pregled priglašenih naložb in določi možnost, da se naložba, ki vpliva na javni red in varnost, prepove ali izvede pod določenimi pogoji.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja	NE

	– razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij			
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: Finančnih posledic nad 40.000 EUR ni.				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	0	0	0	0
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov	0	0	0	0
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	0	0	0	0
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov	0	0	0	0
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva	0	0	0	0
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
SKUPAJ			/	/
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
/	/	/		
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV: I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje): – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,				

– obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

/

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

/

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

/

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: /

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Stroški povezani z delovanjem kontaktne točke, komisije za prigrisatve oziroma strokovne skupine bodo kriti v okviru proračunskih postavk Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (v nadaljevanju: MGTŠ). Oseba, pristojna za vodenje kontaktne točke, bo določena izmed obstoječih zaposlenih na MGTŠ. Člani komisije za prigrisatve bodo določeni izmed obstoječih zaposlenih na MGTŠ in na javni agenciji SPIRIT Slovenija. Člani strokovne skupine bodo predstavniki državnih organov, tako da se stroškov s sejinami ne predvideva. Člani strokovne skupine bodo lahko, kadar bo to potrebno, za ugotovitev dejanskega vpliva neposredne tuje naložbe na posamezno specifično področje, zaprosili za mnenje zunanje institucije, kar bo izvedeno v postopku oddaje javnega naročila, pri čemer bo te stroške kril MGTŠ. Sredstva za navedene aktivnosti so zagotovljena v finančnem načrtu MGTŠ.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin: /

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: **NE**
- Združenju občin Slovenije ZOS: **NE**
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: **NE**

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bila za namen javne obravnave objavljeno 21. 2. 2023, rok za mnenja in pripombe je bil do 23. 3. 2023, prejeli smo pripombe in komentarje treh organizacij.

Gospodarska zbornica Slovenije:

Njihovi predlogi so se nanašali na dvig odstotka udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah, na podaljšanje roka za prigrisatve neposredne tuje naložbe in na to, da se v strokovno skupino za pregled doda predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: GZS). Na vse njihove predloge smo podali obrazložitve in argumente. Glede dviga odstotka smo obrazložili, da je bilo na ravni ekspertne skupine EU na področju pregleda neposrednih tujih naložb, v kateri sodelujemo tudi predstavniki MGTŠ, na podlagi izkušenj drugih držav članic ugotovljeno, da je primernejši prag 10 %, saj se na ta način v večji meri zazna udeležbo tretjih držav v kapitalu gospodarskih družb EU in s tem prepreči kasnejše morebitne negativne posledice nadaljnjih aktivnosti tretjih držav na področju varnosti in javnega reda. Glede podaljšanja roka je smiselno, da rok 15 dni ostane z namenom, da komisija za prigrisatve čimprej pridobi informacije o neposrednih tujih naložbah v RS. Na ta način lahko komisija za prigrisatve bolj promptno in učinkovito obdeluje vloge in izdaja mnenje ter s tem prigrisateljem oz. tujim vlagateljem omogoča čimprejšnjo rešitev vloge in s tem nadaljnje poslovanje v RS. V vsakem primeru pa lahko komisija za prigrisatve prigrisatelju na njegovo prošnjo podaljša rok, če so podani upravičeni razlogi za podaljšanje. Glede člana GZS v strokovni skupini pa smo poudarili, da so člani strokovne skupine načeloma lahko le predstavniki resorjev oz. državnih organov, da pa v kolikor pride do postopka pregleda in se bo zadevna investicija nanašala na področje, ki bo vsebinsko sodilo na področje

delovanja GZS, obstaja možnost da vključimo tudi deležnike izven državne uprave in jih zaprosimo za strokovno mnenje.

Ostali predlogi so bili vezani na izenačenje teže med zelenim prehodom in digitalizacijo ter dopolnjevanja pogojev za dodeljevanje spodbud. Ti predlogi se ne nanašajo neposredno na vsebino predloga sprememb in dopolnitev, ki smo jih podali in podrobneje obrazložili. Predlogi so smiselni, vendar kot rečeno ne zadevajo neposredno naslovljenih poglavij, ki jih spreminjamo, zato jih v tem trenutku ne umeščamo v vsebino, jih pa bomo ponovno preučili ob naslednjem postopku spreminjanja ali dopolnjevanja zakona.

Gospodarsko interesno združenje Acs slovenski avtomobilski grozd:

Predlogi so se nanašali na nejasnost, kdo je lahko prejemnik investicijske spodbude, ko gre za konzorcijske projekte in glede izpolnjevanja pogojev za dodelitev spodbud za investicije v raziskave in razvoj ter na obrazec vloge za dodelitev subvencije. Glede obrazca smo podali informacijo, kje je le-ta objavljen. Vsi ostali predlogi pa ne zadevajo neposredno naslovljenih poglavij, ki jih spreminjamo, zato jih v tem trenutku ne umeščamo v vsebino, jih pa bomo ponovno preučili ob naslednjem postopku spreminjanja ali dopolnjevanja zakona.

Odvetniki Šelih & Partnerji, o.p., d.o.o.:

Komentarji se nanašajo na obstoječo ureditev, ki po njihovem mnenju ne naslavlja najbolj določenih vprašanj oziroma so v njej praznine, ki jih tuji vlagatelji zaznavajo kot poslovno tveganje in negotovost, Slovenijo pa posledično delajo neprivlačno za tuje naložbe. V procesu uporabe obstoječih določb so pridobili nekaj izkušenj na tem področju, zato so v sklopu javne obravnave podali svoje komentarje, ki se nanašajo na to, da mora biti zakon enako jasen za uporabo v enostavnem primeru, ko državljani tretje države neposredno kupi delež v slovenski družbi ali ustanovi novo družbo, kot v primeru, ko gre za dolgo in zapleteno lastniško strukturo, ki vključuje različne družbe v različnih državah, ki neposredno in posredno, posamezno ali skupno, pridobijo 10 % udeležbo v slovenski družbi, pri čemer osebe v tej strukturi niso vedno družbe, kot jih poznamo v Sloveniji, temveč gre za strukture po tujem pravu, za katere včasih težko najdemo slovenske ustreznike (npr. posebne vrste ustanov ali skladov); in na postopek ter zahteve pregleda neposrednih naložb, ki morajo na eni strani zagotoviti varnost in javni red, vendar na drugi strani tudi sorazmerno upoštevati potrebo po transparentnosti, pravni varnosti, predvidljivosti in debirokratizaciji. Del predlogov smo upoštevali, ostali podani predlogi terjajo dodaten strokovni razmislek in usklajevanja, ki pa jih zaradi kratke časovnice za sprejem predloga zakona ni mogoče ustrezno preučiti. Ukrep pregleda neposredne tuje naložbe, ki je bil sprejet na podlagi Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 80/20, 152/20 – ZZUOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOP DVE, 15/21 – ZDUOP, 112/21 – ZIUPTG in 206/21 – ZDUPŠOP) se namreč preneha uporabljati 30. junija 2023, zato je nujno, da se s sprejemom predloga zagotovi kontinuiteta ukrepa pregleda neposredne tuje naložbe. Predlagani ukrepi bodo upoštevali navedeno predmet strokovne presoje tudi po sprejemu predloga zakona in bodo v primeru ugotovitve, da so utemeljeni, upoštevani v naslednji noveli zakona.

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

Mnenja, predlogi, pripombe so bili upoštevani delno, in sicer:

- je v novem predlogu jasneje definiran pojem tujega vlagatelja, pojem tretje države, na novo je definiran tudi pojem končnega vlagatelja,
- na novo so določeni oziroma skrajšani roki za dokončanje oziroma začetek postopka pregleda,
- umaknjen je institut preklica neposredne tuje naložbe,
- spremenjena je dikcija, tako da je sedaj jasno, da neposredna tuja naložba zgolj *lahko* predstavlja grožnjo varnosti in javnemu redu, v primerih, ko ciljna družba izvaja dejavnost na enem izmed kritičnih področij,
- dodana je obrazložitev člena glede dejavnosti na področju obdelave ali hrambe podatkov,
- dodana je obrazložitev izračuna deleža posredne udeležbe,
- dodana je obrazložitev glede dolžnosti priglasitve prenosov udeležbe znotraj skupine,
- dodana je obrazložitev, da je priglasitev ustrezno opravljena, če jo opravi ena od oseb v lastniški verigi,

- kot že navedeno bodo ostali predlogi predmet strokovne presoje tudi po sprejemu predloga zakona in bodo v primeru ugotovitve, da so utemeljeni, upoštevani v naslednji noveli zakona.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Matjaž Han MINISTER	

**ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O SPODBUJANJU INVESTICIJ**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Leta 2021 so se svetovne neposredne tuje naložbe okrepile po upočasnitvi v letu 2020, ki jo je povzročila pandemija COVID-19. Svetovni prilivi so leta 2021 dosegli 1,5 bilijona evrov, kar je 52-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2020 in 11-odstotno povečanje glede na ravni iz leta 2019 pred pandemijo COVID-19.

Evropska unija (v nadaljnjem besedilu: EU) je leta 2021 prispevala k svetovnemu okrevanju s 117 milijardami evrov vhodnih neposrednih tujih naložb, kar je 8 odstotkov svetovne ravni (ta je leta 2019 znašala 27 odstotkov); to pomeni 31-odstotno zmanjšanje glede na raven iz leta 2020 in 68-odstotno zmanjšanje v primerjavi z letom 2019. Rezultat EU je posledica zmanjšanja vhodnih neposrednih tujih naložb na Irskem, v Nemčiji in Luksemburgu ter dezinvestiranja na Nizozemskem.¹

V letu 2021 se je zaradi močnih trgov lastniških vrednostnih papirjev in okrevanja zaupanja podjetij povečalo število združitvev in prevzemov ter novih transakcij na svetovni ravni, vendar ne v EU27, kljub zmanjšanju skupnih prilivov neposrednih tujih naložb. Število prevzemov se je v EU v primerjavi z letom 2020 povečalo za 32 odstotkov in novih naložb za 12 odstotkov.

Prevzemi so ostali 9 odstotkov pod ravno iz leta 2019. Število novih naložb se je glede na stanje pred pandemijo zmanjšalo za 39 odstotkov. Trend naraščanja skupnih tokov tujih transakcij v EU27 potrjuje odprtost držav EU za tuje naložbe kljub upočasnitvi, ki jo je povzročila pandemija COVID-19, pri čemer se je število transakcij v zadnjih petih letih povprečno povečalo za več kot 2100 prevzemov in 3200 novih naložb na leto.

Medletni podatki zunaj EU kažejo povečanje števila poslov in projektov za večino držav izvora v letu 2021. Združene države Amerike so bile leta 2021 največji tuji vlagatelj, kar je pomenilo 32,3 odstotka vseh prevzemov in 39,4 odstotka novih naložb, sledilo pa jim je Združeno kraljestvo s 25,6 oziroma 20,9 odstotka. Kitajska in Japonska ostajata pod ravnmi iz leta 2020. Zlasti Kitajska z 2,3 odstotka vseh tujih prevzemov v letu 2021 (zmanjšanje s 3,4 odstotka v letu 2020) in 6 odstotki novih naložb (s 7,1 odstotka v letu 2020) pri sklepanju poslov ni bila uspešna, kljub nekaterim velikim napovedanim združitvam in prevzemom ter novim naložbam, ki so povečale vrednost kitajskih naložb na 9 milijard evrov v letu 2021 (s 6,5 milijarde evrov v letu 2020).

¹ Vir: REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL Second Annual Report on the screening of foreign direct investments into the Union {SWD(2022) 219 final}; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0433>.

Medtem ko je v letu 2021 večina držav dosegla raven prevzemov lastniških deležev pred pandemijo COVID-19, nekatere od njih pa so se celo izboljšale glede na ravni iz leta 2019, je bila raven novih naložbenih projektov še vedno nižja v primerjavi z ravni iz leta 2019.

Število transakcij v državah EU se je leta 2021 močno povečalo v primerjavi z letom 2020. Nemčija s 16,4-odstotnim deležem vseh prevzemov, ki so jih opravili tuji vlagatelji, je bila leta 2021 največja namembna država in je dosegla 20-odstotno povečanje števila transakcij v primerjavi z letom 2020. Sledile so Španija, Francija in Nizozemska, pri katerih so deleži tujih transakcij znašali 13,8 odstotka, 10,7 odstotka oziroma 10,5 odstotka, letne stopnje rasti pa so v primerjavi s prejšnjim letom dvomestne. Španija je bila leta 2021 na čelu razvrstitve EU med največjimi prejemniki tujih novih naložb (22,2 odstotka vseh naložb), pred Francijo in Nemčijo, ki sta prejeli 12,7 oziroma 11,2 odstotka vseh naložb. Ti dve državi sta bili skupaj z Italijo med prvimi desetimi največjimi prejemnicami novih naložb edini, pri katerih se tuji projekti v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 niso začeli izvajati.

Podrobnejši pregled sektorjev, v katere so usmerjeni tuji vlagatelji, kaže, da informacijska in komunikacijska tehnologija (v nadaljnjem besedilu: IKT) ter proizvodnja spodbujata ponovno rast tujih transakcij v EU. IKT je bila v letu 2021 na prvem mestu pri prevzemih in na drugem mestu pri novih naložbah (za prodajo na drobno) s 30 odstotki novih prevzemov in 15,4 odstotka novih naložb, kar pomeni 34- oziroma 15-odstotno rast v primerjavi z letom 2020. Sledila ji je proizvodnja, ki je v letu 2021 dosegla 25,9 odstotka vseh tujih prevzemov in 12 odstotkov tujih novih naložb, kar je v primerjavi s prejšnjim letom za 38 odstotkov več tujih prevzemov in za 12 odstotkov več novih naložb.

Število tujih transakcij se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 znova povečalo v vseh glavnih sektorjih in je v nekaterih kategorijah doseglo ali celo preseгло ravni pred pandemijo COVID-19. Pri prevzemih lastniških deležev so bili v letu 2019 med drugim prizadeti sektorji IKT, strokovne in znanstvene dejavnosti ter gradbeništvo, pri čemer so se v letu 2021 v primerjavi z letom 2019 povečali za 27 odstotkov, 8,3 odstotka oziroma 10 odstotkov. Razen sektorja gostinskih in nastanitvenih storitev nove naložbe v letu 2021 zaostajajo za ravni iz leta 2019, čeprav okrevajo po padcu v letu 2020.

Neposredne tuje naložbe so pomemben steber internacionalizacije slovenskega gospodarstva; so ena od najpomembnejših oblik mednarodnega sodelovanja in prinašajo številne koristi za lokalno gospodarstvo, vključno z gospodarsko stabilnostjo, ustvarjanjem delovnih mest, prenosom znanja in tehnologije, učinkovito porazdelitvijo virov, večjimi davčnimi prihodki in tako dalje.

Tudi kazalniki poslovanja podjetij s tujim in mešanim kapitalom dokazujejo večjo uspešnost teh v primerjavi s podjetji v domači lasti: po podatkih Banke Slovenije je bila v letih 2020 in 2021 donosnost kapitala v podjetjih z neposrednimi tujimi naložbami večja kot v podjetjih brez neposrednih tujih naložb. Poleg tega so podjetja z neposrednimi tujimi naložbami izplačevala tudi višjo plačo (za 15,7 odstotka višjo v letu 2020) na zaposlenega v primerjavi s povprečno plačo in dosegala višjo dodano vrednost na zaposlenega. V letu 2021 so podjetja z neposrednimi tujimi naložbami izplačala za 10,6 odstotka višjo plačo na zaposlenega v primerjavi s povprečno plačo na zaposlenega v Sloveniji in v povprečju dosegala za 14,7 odstotka višjo dodano vrednost na zaposlenega.

Po podatkih Banke Slovenije in Statističnega urada Republike Slovenije je povprečje prilivov neposrednih tujih naložb v zadnjih letih znašalo dobro milijardo evrov, kar je povečalo stanje vhodnih neposrednih tujih naložb z 9 milijard evrov v letu 2013 na dobrih 16 milijard evrov v letu 2019, 16,6 milijarde evrov v letu 2020 (za 2,4 odstotka več glede na leto 2019) in 18,4 milijarde evrov v letu 2021 (za 10,4 odstotka več glede na leto 2020). 10,4-odstotni dvig neposrednih tujih naložb je višji v primerjavi s predhodnim petletnim

obdobjem, ko je bila rast v povprečju 7,5-odstotna. V letu 2021 tako ni več opaziti naložbene zadržanosti iz predhodnega leta, ki je bila povezana predvsem z zdravstveno krizo zaradi pandemije COVID-19.

Neposredne tuje naložbe v Sloveniji v letu 2021 znašajo 34 odstotkov BDP (34 odstotkov v letu 2019, 38 odstotkov v letu 2020), kar Slovenijo uvršča v spodnjo tretjino članic EU. Tako na primer slovenski delež neposrednih tujih naložb ostaja nižji od povprečja EU, ki znaša 63 odstotkov BDP v letu 2021 (58 odstotkov v letu 2019, 78 odstotkov v letu 2020) in od večine primerljivih držav v regiji, kot so Češka (71 odstotkov v letu 2021, 79 odstotkov v letu 2020, 68 odstotkov v letu 2019), Madžarska (58 odstotkov v letu 2021, 65 odstotkov v letu 2020, 58 odstotkov v letu 2019), Slovaška (52 odstotkov v letu 2021, 61 odstotkov v letu 2020, 58 odstotkov v letu 2019), Avstrija (46 odstotkov v letu 2021, 49 odstotkov v letu 2020, 45 odstotkov v letu 2019) in Poljska (40 odstotkov v letu 2021, 43 odstotkov v letu 2020, 40 odstotkov v letu 2019). Na svetovni ravni so neposredne tuje naložbe znašale 48 odstotkov BDP v letu 2021, 51 odstotkov v letu 2020 in 43 odstotkov v letu 2019.²

Struktura neposrednih tujih naložb po dejavnostih konec leta 2021 kaže največjo koncentracijo neposrednih tujih naložb v predelovalnih dejavnostih (31,8 odstotka), finančnih in zavarovalniških dejavnostih (21,3 odstotka) ter dejavnostih trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (19,6 odstotka). V vseh dejavnostih, razen v dejavnostih oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki ter saniranje okolja, so tuji vlagatelji povečali vrednost svojih naložb glede na predhodno leto. Največje absolutno povečanje neposrednih tujih naložb so v letu 2021 dosegli v dejavnostih trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (za 758 milijonov evrov oziroma za 26,6 odstotka; od tega je bilo za 477 milijonov evrov danih posojil domačim družbam). Za 301 milijon evrov so se povečale še naložbe v predelovalni dejavnosti ter za 198 milijonov evrov v finančni in zavarovalniški dejavnosti.

Pregled največjih tujih vlagateljev v Slovenijo zadnjih nekaj let pokaže dokaj stalen vrstni red najpomembnejših držav vlagateljic. Od leta 2016 naprej kot največje vlagateljice ohranjajo svoj položaj Avstrija, Luksemburg in Švica. Kot četrta najpomembnejša vlagateljica jim je do leta 2020 sledila Nemčija, vendar pa jo je leta 2021 na tem mestu nadomestila Hrvaška (v letu 2020 je bila na sedmem mestu). Pomembnost izgubljajo Italija, Združeno kraljestvo in Ruska federacija, pridobivata pa jo Madžarska in Ciper.

Skupna vrednost naložb iz držav članic EU je konec leta 2021 znašala 14,5 milijarde evrov, kar je 79,2 odstotka vseh neposrednih tujih naložb v Slovenijo.

EU je ne glede na navedene trende v gibanju naložb in vrednosti neposrednih tujih naložb ter dejstvo, da je odprta za tuje naložbe, že večkrat izrazila stališče, da ta odprtost ni brezpogojna. Evropska komisija je že v letu 2017 izrazila zaskrbljenost glede tega, da tuji vlagatelji, zlasti podjetja v državni lasti iz tretjih držav, iz strateških razlogov prevzemajo evropska podjetja s ključnimi tehnologijami, kar ima lahko negativne posledice na kritično infrastrukturo, kritične tehnologije, zanesljivost oskrbe s kritičnimi viri (surovinami) in dostop do občutljivih informacij. Evropska komisija je zato zaradi varnosti in javnega reda pripravila predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (UL L 79I z dne 21. marca 2019, str. 1), zadnjič spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU 2021/2126 z dne 29. septembra 2021 o spremembi Priloge k Uredbi (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in

² Vir: Most recent FDI statistics for OECD and G20 countries, posodobljeno 20. januarja 2023; <https://www.oecd.org/corporate/mne/statistics.htm>.

Sveta o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (UL L 432 z dne 3. decembra 2021, str. 1; v nadaljnjem besedilu: uredba)). Cilj predloga uredbe je vzpostaviti okvir za pregled neposrednih tujih naložb s strani držav članic. Uredba je začela veljati 11. aprila 2019, uporabljati pa se je začela 11. oktobra 2020. Države članice so imele do 11. oktobra 2019 čas, da izpolnijo obveznosti iz uredbe.

Z začetkom veljavnosti (31. maja 2020) Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 80/20, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOP DVE, 15/21 – ZDUOP, 112/21 – ZIUPGT in 206/21 – ZDUPŠOP, v nadaljnjem besedilu: ZIUOOPE) je začel veljati mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb, tako imenovani screening, ki za tuje vlagatelje prinaša določene obveznosti. Tako mora tuji vlagatelj, če njegova transakcija pomeni neposredno tujo naložbo po 70. členu ZIUOOPE, to je če s transakcijo v slovenski gospodarski družbi pridobi najmanj 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah, in če se dejavnost ciljne družbe nanaša na enega od dejavnikov tveganja, to je kritično infrastrukturo, kritično tehnologijo, dobavo kritičnih virov, dostop do občutljivih informacij, svobodo in pluralnost medijev ter projekte ali programe v interesu EU, neposredno tujo naložbo priglasiti Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport (v nadaljnjem besedilu: MGTŠ):

- v 15 dneh od sklenitve pogodbe o združitvi ali od objave prevzemne ponudbe (vsaka pogodba, s katero tuji vlagatelj v slovenski gospodarski družbi pridobi najmanj 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah),
- v 15 dneh od ustanovitve gospodarske družbe v Republiki Sloveniji (če gre za "greenfield" naložbo),
- v 15 dneh od sklenitve kupoprodajne pogodbe, če gre za nakup nepremičnine s kritično infrastrukturo (ali zemljišča v njeni bližini).

Komisija za priglasitve (trije člani MGTŠ in dva člana SPIRIT Slovenija) obravnava priglasitve neposrednih tujih naložb in izdaja mnenja o uvedbi postopka pregleda – predhodni postopek.

Če komisija za priglasitve izda mnenje o uvedbi postopka pregleda, minister za vsak postopek pregleda posebej imenuje od tri- do desetčlansko medresorsko komisijo (predstavniki resorjev oziroma državnih organov). Na podlagi mnenja medresorske komisije ministrstvo odloči, ali se neposredna tuja naložba v pregledu odobri in se določijo pogoji za njeno izvedbo ali prepove (samo če neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red v Republiki Sloveniji in gre za dejavnike tveganja – postopek pregleda).

Komisija za priglasitve v predhodnem postopku in medresorska komisija v postopku pregleda (če je uveden postopek pregleda – kadar tako v mnenju odloči komisija za priglasitve) pregleduje le neposredne tuje naložbe, ki bi lahko vplivale na varnost ali javni red in bi imele učinke na naslednje kritične sektorje (dejavnike tveganja):

- kritično infrastrukturo, bodisi fizično ali virtualno, vključno z infrastrukturo na področju energetike, prometa, vode, zdravja, komunikacij, medijev, obdelave ali hrambe podatkov, letalskega in vesoljskega sektorja ter obrambno, volilno ali finančno infrastrukturo in občutljive objekte ter tudi zemljišča in nepremičnine, ki so bistveni za uporabo takšne infrastrukture, ter zemljišča in nepremičnine, ki so v bližini takšne infrastrukture,
- kritične tehnologije in blago z dvojno rabo, vključno z umetno inteligenco, robotiko, polprevodniki, kibernetiko, varnostjo, letalsko in vesoljsko ter obrambno tehnologijo, tehnologijo za shranjevanje energije, kvantno in jedrsko tehnologijo, nanotehnologijo in biotehnologijo ter zdravstveno, medicinsko in farmacevtsko tehnologijo,
- dobavo kritičnih virov, vključno z energijo ali surovinami, prehransko varnost, medicinsko in zaščitno opremo,

- dostop do občutljivih informacij, vključno z osebnimi podatki, ali sposobnost nadziranja takšnih informacij,
- svobodo in pluralnost medijev,
- projekte ali programe v interesu EU, opredeljene v Prilogi I uredbe.

Komisija za priglasitve v predhodnem postopku in medresorska komisija v okviru pregleda neposrednih tujih naložb presojata zlasti, ali:

- je tuji vlagatelj neposredno ali posredno pod nadzorom vlade, vključno z državnimi organi ali oboroženimi silami tretje države, tudi prek lastniške strukture ali znatnega financiranja,
- je bil tuji vlagatelj že vključen v dejavnosti, ki so vplivale na varnost ali javni red v državi članici, oziroma
- obstaja resno tveganje, da se tuji vlagatelj ukvarja z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi.

Mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb je v okviru ZIUOOPE začel veljati 31. maja 2020 in se bo uporabljal do 30. junija 2023. Ker po 30. juniju 2023 mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb iz ZIUOOPE ne bo več veljal, zaradi česar bi lahko bila resno ogrožena varnost in javni red Republike Slovenije, se mehanizem v okviru predloga zakona trajno uvršča v zakon, ki ureja spodbujanje naložb (v nadaljnjem besedilu: ZSInv), upošteva izkušnje pri uporabi veljavnega mehanizma, pomisleke in predloge deležnikov.

Čeprav uredba od držav članic ne zahteva, naj vzpostavijo državni mehanizem pregleda, Evropska komisija še naprej spodbuja države članice, tako na politični kot na tehnični ravni, naj sprejmejo, prilagodijo in izvajajo državne mehanizme pregleda. Evropska komisija je nedavno pozvala države članice, naj vzpostavijo celovit mehanizem pregleda s smernicami za države članice iz leta 2020 o tem, kako uporabljati pregled neposrednih tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in gospodarske ranljivosti v EU, ter s smernicami za države članice iz leta 2022 o neposrednih tujih naložbah iz Rusije in Belorusije.

Državni mehanizem pregleda v vseh 27 državah članicah je potreben za zaščito EU pred potencialno tveganji tujimi naložbami iz tretjih držav. Zagotavlja, da bo vseh 27 držav članic in Evropska komisija pregledalo pomembne neposredne tuje naložbe, s čimer se bodo zaščitile splošna varnost držav članic in EU ter varnost enotnega trga in zelo visoka stopnja gospodarskega povezovanja, ki jo ta omogoča. Iz tega razloga se kot strateško pomembno ocenjuje dejstvo, da je državnemu mehanizmu pregleda neposrednih tujih naložb v Republiki Sloveniji treba zagotoviti nadaljevanje izvajanja, kar se bo uspešno uresničilo s trajno uvrstitvijo mehanizma v ZSInv.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga zakona sledijo ciljem uredbe za zaščito strateškega interesa EU v zvezi s tujimi naložbami. Z uredbo se:

- vzpostavlja mehanizem sodelovanja, znotraj katerega lahko države članice in Evropska komisija izmenjujejo informacije in izražajo pomisleke v zvezi s posameznimi naložbami;
- Evropski komisiji omogoča, da izdaja mnenja v primerih, kadar naložba ogroža varnost ali javni red več držav članic ali kadar bi naložba lahko ogrozila projekt ali program, ki je v interesu celotne EU, kot sta Obzorje 2020 ali Galileo;
- določajo roki za sodelovanje med Evropsko komisijo in državami članicami ter med državami članicami, pri čemer se upoštevajo nediskriminacija in stroge zahteve glede zaupnosti;

- določajo nekatere temeljne zahteve za države članice, ki ohranjajo ali sprejemajo mehanizem pregleda na državni ravni zaradi varnosti ali javnega reda,
- spodbuja mednarodno sodelovanje pri pregledu naložb, vključno z izmenjavo izkušenj, dobrih praks in informacij o vprašanih skupnega interesa.

Evropska komisija je 25. marca 2020 izdala smernice za države članice, v katerih je med drugim vse države članice pozvala, naj vzpostavijo celovit mehanizem pregleda, in zagotovila močan vseevropski način pregleda tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in s tem povezane gospodarske ranljivosti.

EU je odprta za tuje naložbe, ki so bistvenega pomena za gospodarsko rast, konkurenčnost, zaposlovanje in inovacije. Številna evropska podjetja so v celoti vključena v svetovne dobavne verige, ki morajo delovati še naprej. EU želi biti privlačen cilj za neposredne tuje naložbe, kar bo tudi ostala. Izredne razmere, povezane z izbruhom COVID-19 in ukrajinsko krizo, korenito vplivajo na gospodarstvo EU. Evropska komisija je kot del celovitega odziva poudarila tudi vprašanje pregleda neposrednih tujih naložb.

Med mogočimi posledicami zdajšnjih gospodarskih pretresov je povečano potencialno tveganje za strateške industrije, zlasti tiste, povezane z zdravstvenim varstvom, vendar nikakor ni omejeno samo nanje. Odpornost teh industrij in njihova sposobnost, da se še naprej odzivajo na potrebe državljanov EU, bi morali biti v ospredju skupnih prizadevanj, tako na ravni EU kot tudi na ravni držav članic.

Vendar je treba danes bolj kot kadar koli prej odprtost EU za tuje naložbe uravnotežiti z ustreznimi orodji za pregled. V izrednih razmerah, ki jih prinašajo sodobne krize, na primer zaradi pandemije COVID-19, bi se lahko povečalo tveganje za poskuse pridobitve zdravstvenih zmogljivosti (na primer za proizvodnjo medicinske ali zaščitne opreme) ali povezanih industrij, kot so raziskovalne ustanove (na primer za razvoj cepiv), prek neposrednih tujih naložb. Moramo biti pazljivi in zagotoviti, da takšne neposredne tuje naložbe ne bodo škodljivo vplivale na zmogljivosti EU, da se odzove na zdravstvene potrebe svojih državljanov. Izbruh COVID-19 je pokazal, da moramo ohraniti in okrepiti skupno uporabo dragocenih zmogljivosti na enotnem trgu ter jih deliti tudi s tistimi, ki jih potrebujejo drugod po svetu. V tem okviru bi pridobitev sredstev, povezanih z zdravstvenim varstvom, vplivala na EU kot celoto.

Evropska komisija je v sporočilu z dne 13. marca 2020 navedla, da morajo biti države članice pozorne in uporabiti vsa orodja, ki so na voljo na ravni EU in na državni ravni, za preprečitev, da bi sodobne krize povzročile izgubo kritičnih sredstev in tehnologije. Pravila EU so okvir za zagotavljanje varstva legitimnih ciljev javnih politik, če so takšni cilji ogroženi zaradi tujih naložb.

Zdaj so za pregled neposrednih tujih naložb odgovorne države članice. Pri pregledu neposrednih tujih naložb bi bilo treba upoštevati njihov vpliv na EU kot celoto, zlasti zaradi zagotavljanja stalne kritične zmogljivosti industrije EU, in to ne samo v sektorju zdravstvenega varstva. Nestanovitnost ali podcenitev na evropskih borzah lahko še poslabša tveganja za širše strateške zmogljivosti EU. Strateška sredstva so ključna za varnost Evrope in so nepogrešljiva za njeno gospodarstvo in s tem za njeno zmogljivost hitrega okrevanja.

V ta namen Evropska komisija poziva, naj:

- države članice v celoti izkoristijo svoje mehanizme pregleda neposrednih tujih naložb, da bi v celoti upoštevale tveganja za kritične zdravstvene infrastrukture, dobavo kritičnih virov in druge kritične sektorje, kot je določeno v pravnem okviru EU;
- tiste države članice, ki še nimajo mehanizma pregleda oziroma njihovi mehanizmi pregleda ne zajemajo vseh pomembnih transakcij, vzpostavijo celovit mehanizem pregleda in v vmesnem času uporabijo vse druge razpoložljive možnosti za obravnavanje primerov, v katerih bi prevzem določenega podjetja, infrastrukture ali tehnologije oziroma nadzora nad njimi pomenil tveganje za varnost ali javni red v

EU, vključno s tveganjem za kritične zdravstvene infrastrukture in dobavo kritičnih virov.

Uredba zajema neposredne tuje naložbe iz tretjih držav, to je tiste naložbe, ki vzpostavljajo ali ohranjajo trajne in neposredne povezave med vlagatelji iz tretjih držav, vključno z državnimi subjekti, in podjetji, ki opravljajo gospodarsko dejavnost v državi članici. Uredba se uporablja za vse gospodarske sektorje, zanje pa ne veljajo nobeni pragovi. Potreba po pregledu transakcije je namreč lahko neodvisna od njene vrednosti. Vrednost majhnih zagonskih podjetij je lahko razmeroma omejena, vendar so lahko ta podjetja strateško pomembna, na primer pri vprašanjih, kot so raziskave ali tehnologija.

Uredba državam članicam omogoča pregled naložb v okviru področja uporabe uredbe zaradi varnosti ali javnega reda in možnost, da sprejmejo ukrepe za obravnavanje posebnih tveganj. Pregled in po potrebi sprejetje ukrepov za preprečitev naložbe ali določitev pogojev zanje v okviru področja uporabe uredbe zaradi varnosti ali javnega reda je končna odgovornost držav članic. Evropska komisija lahko državi članici, v kateri se izvaja naložba, priporoči posebne ukrepe, zlasti kadar obstaja tveganje, da bo naložba vplivala na projekte in programe v interesu EU.

Evropska komisija poziva države članice, naj bodo še posebej pozorne, da se v zdajšnji krizi izognejo odprodaji evropskih poslovnih in industrijskih subjektov, vključno z majhnimi in srednje velikimi podjetji. Evropska komisija bo pozorno spremljala razvoj dogodkov na terenu in po potrebi vzpostavila stik z državami članicami. Evropska komisija prav tako opozarja države članice na razmerja medsebojne odvisnosti na povezanem trgu, kot je evropski, in jih poziva, naj zaprosijo za nasvet in usklajevanje v primerih, v katerih bi lahko tuje naložbe, tako zdaj kot v prihodnje, dejansko ali potencialno vplivale na enotni trg.

Države članice lahko v skladu z uredbo o pregledu neposrednih tujih naložb sprejmejo ukrepe, s katerimi tujemu vlagatelju preprečijo, da bi prevzel podjetje ali nadzor nad njim, če bi tak prevzem podjetja ali nadzora nad njim ogrozil varnost ali javni red zadevne države članice. Pri ugotavljanju, ali bodo neposredne tuje naložbe verjetno vplivale na varnost ali javni red, lahko države članice in Evropska komisija upoštevajo vse ustrezne dejavnike (vključno z učinki na kritično infrastrukturo, tehnologije, tudi ključne omogočitvene tehnologije) in vire, ki so bistveni za varnost ali ohranjanje javnega reda, katerih motnja, nedelovanje, izguba ali uničenje bi imeli pomemben učinek v državi članici ali v EU.

Na evropskem notranjem trgu tveganja, povezana z naložbo, niso nujno omejena na meje države članice, v kateri se naložba izvede. Zato sta v uredbi predvideni tako možnost, da Evropska komisija izda mnenje v zvezi z določeno naložbo, kot tudi možnost, da druge države članice, v katerih se naložba ne izvaja, zahtevajo informacije in predložijo pripombe.

Pregled neposrednih tujih naložb ne pomeni nujno prepovedi izvedbe naložbe. V določenih primerih lahko zadostujejo ukrepi za zmanjševanje tveganja (na primer pogoji, ki jamčijo dobavo medicinskih proizvodov/pripomočkov). Interes EU lahko določa, da take zaveze glede dobave presegajo predvidene potrebe države članice gostiteljice. Prav tako je treba upoštevati, da lahko države članice v nekaterih primerih ukrepajo zunaj mehanizmov pregleda, na primer z uvedbo prisilnih licenc za patentirana zdravila, če pride do izrednih razmer, kot je pandemija.

Poleg tega je za prevzem podjetja s strani tujcev, ki bo najverjetneje vplival na projekte ali programe v interesu EU, potreben natančnejši pregled Evropske komisije, njena mnenja pa morajo države članice upoštevati v največji mogoči meri. To bi na primer veljalo pri tujih naložbah v podjetja EU, ki so financirana v okviru programa EU za raziskave in inovacije Obzorje 2020. Zato bo vsem projektom v okviru programa Obzorje 2020, povezanim z zdravstvenim sektorjem, vključno s prihodnjimi projekti v odziv na izbruh COVID-19, namenjena posebna pozornost.

Člen 63 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) določa prosti pretok kapitala ne samo znotraj EU, ampak tudi s tretjimi državami, vsaka omejitev pa mora biti primerna, potrebna in sorazmerna za doseganje legitimnih ciljev javne politike. Taki cilji so v PDEU ali sodni praksi Sodišča EU opredeljeni kot nujni razlogi v splošnem interesu in

ne bi smeli biti le gospodarski. Na razloge v zvezi z javno politiko, javno varnostjo in javnim zdravjem se je mogoče sklicevati ob dejanski in dovolj resni nevarnosti, ki vpliva na temeljne interese družbe.

V primeru "plenilskih nakupov" strateških sredstev s strani tujih vlagateljev (na primer z namenom omejitve dobave določenega blaga/storitve na trg EU) je najpomembnejša izjema "javni red ali javna varnost", določena v členu 65 PDEU. Ta bi lahko upravičila na primer omejevalne ukrepe, potrebne za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe (na primer na področju energije) ali osnovnih javnih storitev, če manj omejevalni ukrepi (na primer urejevalni ukrepi, ki nalagajo obveznosti javne službe vsem podjetjem, ki poslujejo v nekaterih sektorjih) ne zadostujejo za obravnavanje dejanske in dovolj resne nevarnosti, ki vpliva na temeljne interese družbe. Omejevalni ukrepi se lahko sprejmejo tudi za obravnavanje groženj za finančno stabilnost.

Poleg tega PDEU določa zaščitne ukrepe v primeru resnih težav ali grožnje, da bo prišlo do takih težav, pri delovanju ekonomske in monetarne unije (člen 66 PDEU) ter v primeru plačilnobilančnih težav ali nevarnosti, da pride do njih, za države članice, ki niso del evroobmočja (člen 143/144 PDEU).

V primeru tujih naložb iz tretjih držav v podjetja z vrednotenji na kapitalskih trgih, za katera se šteje, da so precej pod dejansko ali realno vrednostjo, bi se lahko preučila možnost uvedbe omejitev ob upoštevanju dejanskega ali mogočega učinka teh naložb na zaščito zgoraj navedenih javnih interesov (na primer, ali lahko povzročijo preveliko odvisnost od tujih vlagateljev iz tretjih držav pri zagotavljanju osnovnih dobrin ali storitev). Zaradi primernosti teh ukrepov bi bilo treba preučiti in morda tudi ublažiti njihove morebitne škodljive posledice za podjetja in gospodarstvo na splošno.

Nazadnje je treba poudariti, da pri analizi utemeljitev in sorazmernosti omejitve pretoka kapitala v tretje države in iz njih potekajo v drugačnem pravnem okviru v primerjavi z omejitvami pretoka kapitala znotraj EU. Zato so lahko v skladu s PDEU v primeru omejitev transakcij, ki vključujejo tretje države, sprejemljivi dodatni razlogi za utemeljitev. Dopustni razlogi za utemeljitev se lahko razlagajo tudi širše.

Brez zanikanja odprtosti Evrope za neposredne tuje naložbe ima uredba pomembno vlogo v izjemnih primerih, ko si tuji vlagatelji prizadevajo pridobiti sredstva, ki so ključnega pomena za bistvene evropske interese. Uredba je EU opremila z okvirom in skupnimi merili za prepoznavanje tveganj, povezanih s pridobitvijo strateških sredstev, ki ogrožajo varnost ali javni red, ali nadzorom nad njimi. Poleg tega uredba določa okvir sodelovanja med državami članicami Evropske komisije. To v državah članicah omogoča celovit pregled neposrednih tujih naložb in olajša končno odločitev države članice, v kateri se neposredne tuje naložbe načrtujejo ali izvedejo.

Čeprav so neposredne tuje naložbe v izključni pristojnosti EU, je državam članicam dovoljeno vzdrževanje in izvajanje mehanizmov pregleda, potrebnih za prepoznavanje tveganj za varnost ali javni red, v zvezi s posameznimi transakcijami neposrednih tujih naložb. Vendar bi brez okvira sodelovanja EU "čezmejni vplivi" ostali slepe pege evropske politike, saj pregled naložbe s strani države članice upošteva le tveganja za varnost ali javni red države članice, v kateri je naložba načrtovana ali izvedena. Zaradi uredbe pa imajo države članice in Evropska komisija veliko boljši pregled nad neposrednimi tujimi naložbami v EU.

– 2.2 Načela

Predlog zakona ne odstopa od načel, na katerih temelji sedanja ureditev.

2.3 Poglavitne rešitve

▪ Predstavitev predlaganih rešitev

Glede na veljavni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb v Republiki Sloveniji se s to spremembo zakona najprej predlaga sprememba opredelitve izraza tuji vlagatelj (69. člen ZIUOOPE): tuji vlagatelj je zdaj opredeljen kot "državljan države članice Evropske unije, države Evropskega gospodarskega prostora, Švicarske konfederacije ali tretje države, ali pravna oseba s sedežem v državi članici Evropske unije, državi Evropskega gospodarskega prostora, Švicarski konfederaciji ali v tretji državi, ki namerava izvesti neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji, ali pa je to že izvedel". Glede na pogoje delovanja notranjega trga EU, ki je opredeljen s členi 4(2)(a), 26, 27, 114 in 115 PDEU, bi bilo tujega vlagatelja smiselno opredeliti kot državljana tretje države ali pravno osebo s sedežem v tretji državi, pri čemer bi se upoštevalo, da lahko državljan tretje države ali pravna oseba s sedežem v tretji državi nastopi kjer koli v lastniški verigi neposrednega pridobitelja in se kot takšen šteje za tujega vlagatelja. S tem bi se preprečilo izogibanje mehanizmu pregleda neposrednih tujih naložb na način, da se transakcije "skrijejo" za neposrednim pridobiteljem v EU, medtem ko posredni pridobitelj lahko izvira iz tretje države, ter bi se na takšen način zagotovili celovitost in natančnost pregleda neposrednih tujih naložb, kar je namen uredbe. Dodatna podlaga za to je člen 2(2) uredbe, ki tujega vlagatelja opredeljuje kot "fizično osebo iz tretje države ali podjetje iz tretje države".

Poleg tega se predlaga sprememba opredelitve izraza neposredna tuja naložba v 70. členu ZIUOOPE, ki zdaj navaja: "Neposredna tuja naložba pomeni naložbo, ki jo izvede tuji vlagatelj in katere namen je vzpostavitev ali ohranjanje trajnih in neposrednih povezav med tujim vlagateljem in gospodarsko družbo s sedežem v Republiki Sloveniji, s pridobitvijo najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah." V skladu s prvo predlagano spremembo bi se tako tuja naložba opredelila kot naložba, ki jo izvede tuji vlagatelj in katere namen je vzpostavitev ali ohranjanje trajnih in neposrednih ali posrednih povezav med tujim vlagateljem in gospodarsko družbo s sedežem v Republiki Sloveniji. Drugi del opredelitve (to je vstopni prag) – s pridobitvijo najmanj 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah – bi se ohranil z dodatkom, da je navedena pridobitev lahko bodisi neposredna bodisi posredna. Iz obsega pravnih poslov, ki pomenijo obstoj neposredne tuje naložbe, se hkrati odstrani pridobitev pravice razpolaganja z zemljišči in nepremičninami, ki so bistvene za kritično infrastrukturo, ali z zemljišči in nepremičninami, ki so v bližini takšne infrastrukture (sedanji tretji odstavek 71. člena ZIUOOPE).

Spremeniti je treba navedbo pravnega posla v prvem odstavku 71. člena ZIUOOPE: namesto pogodbe o združitvi ali prevzemne ponudbe se kot ustrezen pravni posel navede pogodba oziroma pravni posel, ki ureja transakcijo, ki je predmet določene priglasitve.

Spremeniti je treba tudi navedbo taksativno zahtevanih podatkov, ki jih je treba priložiti ob priglasitvi neposredne tuje naložbe (četrti odstavek 71. člena ZIUOOPE): spremeniti je treba deseto (zadnjo) alinejo, in sicer tako, da je treba predložiti pogodbo oziroma pravni posel, ki ureja transakcijo, ki je predmet določene priglasitve (zdaj ZIUOOPE predvideva le predložitev pogodbe, s katero se pridobi lastninska pravica na nepremičnini).

Naslednja sprememba veljavne ureditve mehanizma se nanaša na vpeljavo in opredelitev komisije za priglasitve v besedilu zakona: glede na to, da je bila komisija za priglasitve neposrednih tujih naložb (v nadaljnjem besedilu: komisija za priglasitve) ustanovljena naknadno z navodilom ministra in ni vključena v besedilo ZIUOOPE, se opredeli s spremembo ZSInv (na podoben način, kot je zdaj opredeljena komisija za postopek pregleda v 72. členu ZIUOOPE). Iz tega izhaja tudi, da je treba jasno, tudi s poimenovanji, ločiti obe komisiji (ena je komisija za priglasitve, ki opravi predhodni pregled in poda mnenje o uvedbi postopka pregleda; druga je komisija iz zdajšnjega 73. člena, ki opravi postopek pregleda in ministru predloži mnenje o tem, kaj naj se z neposredno tujo naložbo zgodi).

Ključna sprememba in predlagana rešitev glede na trenutni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb je natančnejša opredelitev pogojev za izvedbo neposredne tuje naložbe: komisija za pregled neposrednih tujih naložb iz 73. člena ZIUOOPE predlaga eno od štirih različnih možnosti. Delo konča "s pripravo mnenja ali se neposredna tuja naložba na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 72. člena tega zakona odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče". Trenutno opredeljeno drugo možnost, to je določitev pogojev za izvedbo tuje naložbe, se natančneje opredeli in vsebinsko dopolni (navede se

tudi, pod kakšnimi pogoji se lahko pogoji za izvedbo uvedejo). Pogoji za izvedbo lahko vključujejo:

- prepoved prodaje avtorskih in sorodnih pravic v lasti ciljne družbe fizičnim ali pravnim subjektom iz tretjih držav,
- prepoved prodaje določenih opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev, pridobljenih z naložbo,
- prepoved poslovnega sodelovanja s pravno ali fizično osebo, ki vpliva na javni red in varnost v kateri koli od držav članic, če je to ugotovila bodisi država članica bodisi Evropska komisija,
- prepoved prevzema določenega dela ciljne družbe,
- obveznost znižanja deleža, ki se pridobiva v ciljni družbi,
- zavezo, da se bodo določeni deli ciljne družbe ohranili v Republiki Sloveniji,
- obveznost premestitve določenih občutljivih dejavnosti iz ciljne družbe v Republiki Sloveniji v drugo pravno osebo s sedežem v Republiki Sloveniji,
- prepovedi določenih ravnanj na trgu Republike Slovenije,
- obveznost kontinuiranega opravljanja prvotne dejavnosti ciljne družbe v Republiki Sloveniji,
- obveznost zagotavljanja blaga in storitev iz prvotne dejavnosti ciljne družbe na zahtevo Republike Slovenije ali na zaprosilo druge države članice ali Evropske komisije.

V sklepnem delu predloga zakona se doda še sankcijski del, če tuji vlagatelj ne upošteva pogojev izvedbe ali prepovedi.

▪ **Normativna usklajenost predloga zakona:**

- z veljavnim pravnim redom

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in EU.

- s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo

Predlog zakona je v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

▪ **Usklajenost predloga zakona:**

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

Predlog zakona ne posega na področje lokalne samouprave, zato usklajevanje ni bilo potrebno.

- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj)
- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne ustanove, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti)

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNO FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun. Dodatni stroški, povezani z delovanjem kontaktne točke, komisije za prigrisatve in strokovne skupine niso predvideni, saj bodo v njih sodelovali zaposleni v državnih organih. Edine finančne posledice, ki mogoče

lahko nastanejo, a je njihovo višino vnaprej nemogoče oceniti, so stroški za morebitna strokovna mnenja zunanjih (nedržavnih) institucij v postopku pregleda neposredne tuje naložbe. Strošek javnih naročil za pridobitev navedenih strokovnih mnenj bo krilo MGTŠ. Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javno finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v že sprejetem državnem proračunu. V primeru, da bodo nastali dodatni stroški zaradi javnih naročil za pridobitev navedenih strokovnih mnenj, so sredstva zagotovljena v proračunu MGTŠ.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EU

- prikaz ureditve v pravnem redu EU

Okvir EU za pregled neposrednih tujih naložb je začel v celoti delovati 11. oktobra 2020, in sicer osemnajst mesecev po začetku veljavnosti uredbe. V tem času so Evropska komisija in države članice med seboj vzpostavile učinkovit okvir za usklajevanje pri pregledu naložb. Ta bo postal ključnega pomena za ohranjanje strateških interesov Evrope, hkrati pa bo ohranjal trg EU odprt za naložbe.

Z uredbo je bil vzpostavljen vseevropski okvir, znotraj katerega lahko Evropska komisija in države članice usklajujejo svoje ukrepe v zvezi s tujimi naložbami. Po uradnem začetku veljavnosti uredbe so si Evropska komisija in države članice prizadevale za vzpostavitev potrebnih operativnih zahtev za celovito uporabo uredbe od 11. oktobra 2020. To vključuje:

- uradno obveščanje Evropske komisije o veljavnih državnih mehanizmih pregleda naložb s strani držav članic EU,
- vzpostavitev uradnih kontaktnih točk in varnih kanalov v vsaki državi članici in znotraj Evropske komisije za izmenjavo informacij in analizo,
- razvoj postopkov, ki državam članicam in Evropski komisiji omogočajo hiter odziv na pomisleke v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami in izdajo mnenj,
- posodobitev seznama projektov in programov v interesu EU, priloženega uredbi.

Na podlagi priporočil Evropske komisije iz smernic, izdanih marca 2020, so se države članice tudi dogovorile, da bodo neformalno sodelovale pri pregledu neposrednih tujih naložb, kadar bi te lahko vplivale na enotni trg EU. Več držav članic izvaja tudi reforme svojih mehanizmov pregleda ali sprejema nove.

Evropska komisija je nedavno pozvala države članice, naj vzpostavijo celovit mehanizem pregleda s smernicami za države članice iz leta 2020 o tem, kako uporabljati pregled neposrednih tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in gospodarske ranljivosti v EU, ter s smernicami za države članice iz leta 2022 o neposrednih tujih naložbah iz Rusije in Belorusije. Evropska komisija dejavno spodbuja ta razvoj v vseh državah članicah ter spodbuja napredek in usklajevanje državnih zakonodajnih postopkov. V letu 2021 je državam članicam pomagala s tehničnimi in političnimi smernicami, tehničnimi sestanki in izmenjavo informacij, vključno z izmenjavo dobrih praks.

Kljub temu rednemu sodelovanju in mnogim pomembnim podobnostim med državnimi mehanizmi pregleda se med državami članicami še naprej kažejo tudi precejšnje razlike v smislu opredelitve formalnega pregleda tujih neposrednih naložb, veljavnih rokov, sektorskega obsega, zahtev glede uradnih obvestil in drugih elementov. Zato Evropska komisija še naprej podpira usklajevanje državnih mehanizmov pregleda in pričakuje, da bo vseh 27 držav članic EU kmalu vzpostavilo državni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb.

Svetovna pandemija in nedavne motnje v svetovnih dobavnih verigah so poudarile kritičnost nekaterih ključnih industrij, kot sta zdravstvo in energetika. Zato so številne države članice EU bodisi sprejele nove državne mehanizme pregleda bodisi posodobile in razširile veljavne. Leta 2021 so tri države članice sprejele nov mehanizem pregleda, šest držav članic pa je spremenilo veljavnega. Do konca leta 2021 je sedem držav članic že začelo posvetovalne ali zakonodajne postopke za vzpostavitev državnega mehanizma pregleda. Leta 2021 sta imeli skupno dve tretjini vseh držav članic EU veljavno zakonodajo o pregledu neposrednih tujih naložb. Pregled neposrednih tujih naložb v EU se vse bolj krepi.

Doslej je 25 od 27 držav članic EU:

- vzpostavilo državni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb ali
- sprejelo nov državni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb ali
- spremenilo veljavni mehanizem ali
- začelo posvetovalni ali zakonodajni postopek, ki naj bi privedel do sprejetja novega ali sprememb veljavnega mehanizma.

Večina sprememb državne zakonodaje se je nanašala na tri teme: nadgradnjo postopkov pregleda, razširitev zajetih sektorjev in podaljšanje veljavnosti državnih mehanizmov. Francija je na primer znižala prag, pri katerem se pregledujejo naložbe vlagateljev iz tretjih držav, in zdaj od vlagateljev zahteva, naj poleg drugih dokumentov predložijo tudi uradno obvestilo EU "obrazec B". Nemčija je uvedla vrsto postopkovnih sprememb (na primer, dodanih je bilo 16 novih skupin zadev v zvezi z nastajajočimi/občutljivimi tehnologijami), uporabila nove pragove za pridobitev kapitala in glasovalnih pravic, ki zahtevajo priglasitev, ter uvedla nove zahteve za vlagatelje. Italija je razširila uporabo veljavnega mehanizma pregleda. Latvija je med drugim razširila pristojnost državnih organov, da od vlagateljev zahtevajo dodatne informacije. Litva je prilagodila svoj seznam podjetij in strateške infrastrukture, ki se ji zdijo pomembni. Madžarska je v svojo zakonodajo dodala dodatne dejavnosti ciljnih podjetij, ki zahtevajo priglasitev načrtovanih transakcij. Poleg tega je več drugih držav članic navedlo, da načrtujejo spremembe veljavnih mehanizmov.

Uredba o pregledu neposrednih tujih naložb vzpostavlja mehanizem sodelovanja za pregled neposrednih tujih naložb med Evropsko komisijo in državami članicami EU. Vendar se države članice, v katerih se naložba izvede, same odločajo, katere naložbe bodo pregledale, odobrile, pogojevale ali blokirale. Na splošno je bilo v letu 2021 na državni ravni prejetih precejšnje število zahtevkov za odobritev. V skladu s členom 5 uredbe, ki ureja njihovo obveznost poročanja, so države članice v letu 2021 poročale o 1563 zahtevkih za dovoljenje in primerih po uradni dolžnosti.

Opaziti je očitno težnjo po formalnem pregledu več zadev. Dejansko je bilo od 1.563 zahtevkov za odobritev po uradni dolžnosti pregledanih približno 29 odstotkov zadev. Zdi se, da to pomeni povečanje deleža uradno pregledanih zadev od leta 2020. To bi bilo mogoče pojasniti z večjim poudarkom na tem, kaj državni organi štejejo za mogoče "kritično", pa tudi s spremembo splošnih naložbenih trendov. Približno 71 odstotkov vseh zahtevkov se je štelo za neupravičene ali pa jih ni bilo treba uradno pregledati zaradi očitnega pomanjkanja učinka na varnost in javni red.

Število zahtevkov za odobritev je tudi zelo neenakomerno porazdeljeno po državah članicah EU. V letu 2021 so štiri države članice dejansko imele približno 70 odstotkov vseh zahtevkov za odobritev in primerov po uradni dolžnosti. Od zadev, ki so bile uradno pregledane leta 2021 in za katere so države članice poročale o odločitvi, je bila večina (73 odstotkov) odobrenih brez pogojev, kar pomeni, da je bila transakcija odobrena, ne da bi se od vlagatelja zahtevali dodatni ukrepi. Vendar je 23 odstotkov odločitev vključevalo odobritev pod določenimi pogoji ali blažilnimi ukrepi. V teh zadevah so se državni organi za pregled pred odobritvijo načrtovane neposredne tuje naložbe pogajali o nekaterih ukrepih, zagotovilih in zavezah vlagateljev. Državni organi so na koncu blokirali transakcije v samo 1 odstotku vseh odločenih zadev, medtem ko so stranke pri nadaljnjih 3 odstotkih transakcij umaknile same.

Zgornje ugotovitve so podlaga za naslednje ključne sklepe:

- v primerjavi z letom 2020 so države članice zahtevke, prejete v letu 2021, šteje za bolj občutljive, saj se je delež uradno pregledanih zadev povečal;
- zahtevki za odobritev so neenakomerno porazdeljeni po državah članicah EU, saj so štiri države predložile približno 70 odstotkov vseh prejetih zahtevkov. V prvem letnem poročilu je ta vrednost znašala 86,5 odstotka. To govori v prid diverzifikaciji pregledov med državami članicami;
- v letu 2021 je bila večina transakcij, za katere je bila sporočena odločitev, odobrena brez kakršnih koli pogojev (to je v 73 odstotkih primerov, medtem ko je ta delež v prvem poročilu znašal 79 odstotkov);
- 23 odstotkov odločenih zadev je vključevalo blažilne ukrepe (to je znatno povečanje v primerjavi z zadnjim poročilom, ko je bilo takih zadev 12 odstotkov);
- države članice so blokirale le 1 odstotek transakcij (medtem ko je bilo takih transakcij v prvem poročilu 2 odstotka), kar potrjuje, da je EU še vedno odprta za neposredne tuje naložbe, države članice pa zavračajo le zadeve, ki zelo resno ogrožajo varnost in javni red.

Evropska komisija je že potrdila jasno dodano vrednost uredbe in mehanizma sodelovanja. Ta se je izkazal za učinkovito orodje. Kolikor je znano, informacije o priglasitvah, mnenjih ali drugih ukrepih, predvidenih v uredbi, ne uhajajo. Varstvo vseh informacij, predloženih za namene členov 6, 7 in 8 uredbe, in ustrezno ravnanje z njimi sta bistvenega pomena za zagotovitev potrebnega zaupanja med vsemi udeleženi stranmi, to je stranmi v transakciji, državo članico priglasiteljico, drugimi 26 državami članicami in Evropsko komisijo.

Da bi Evropska komisija olajšala učinkovito izvajanje uredbe in zagotovila višjo stopnjo skladnosti in popolnosti priglasitev, ki jih predložijo države članice v skladu s členom 6 uredbe, je pripravila posodobljene različice obrazca za priglasitev, namenjenega vlagateljem, in tudi posodobila dokument s pogosto zastavljenimi vprašanji (junija 2021).

Kar zadeva dobre prakse, Evropska komisija še naprej spodbuja izmenjave med državami članicami, saj je po virtualnih izmenjavah med pandemijo marca 2022 organizirala prvo osebno srečanje s predstavniki vseh držav članic. Izkušnje kažejo, da obstajajo možnosti za nadaljnje splošne izboljšave, zlasti na področjih, ki so jih opredelile države članice. Vendar so se deležniki strinjali, da je delovanje instrumenta in mehanizma sodelovanja zelo zadovoljivo in prinaša visoko dodano vrednost državnim organom pri končnih odločitvah o transakcijah in zaščiti interesov (projektov ali programov) EU.

Evropska komisija trdno verjame, da bodo tudi druge države članice kmalu sprejele in okrepile državno zakonodajo o pregledu neposrednih tujih naložb in povezane mehanizme za potencialno tvegane tuje naložbe. To stališče je bilo že večkrat izraženo, zlasti v smernicah za države članice iz leta 2020 o tem, kako uporabljati pregled neposrednih tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in gospodarske ranljivosti v EU, ter nedavno v smernicah za države članice o neposrednih tujih naložbah iz Rusije in Belorusije. Po mnenju Evropske komisije bi morale biti le vprašanje časa, kdaj bo vseh 27 držav članic vzpostavilo tak mehanizem in tako neposredno prispevalo k skupnemu varnostnemu cilju. Povečanje števila držav članic z državnim mehanizmom pregleda neposrednih tujih naložb bi morale privedi do okrepitve sodelovanja v okviru uredbe. Ker pa je gospodarsko okolje negotovo, je število in naravo prihodnjih priglasitev še težje predvideti.

Kar zadeva možnosti za prihodnji razvoj, je Evropska komisija leta 2021 začela študijo o mehanizmu sodelovanja pri neposrednih tujih naložbah. Njen cilj je oceniti medsebojni vpliv med pregledi, ki jih izvajajo državni organi in Evropska komisija, ter opredeliti vsa pomembna vprašanja v zvezi z učinkovitostjo ali uspešnostjo glede na cilje politike iz uredbe. Študija bo prispevala k razmisleku Evropske komisije o morebitni potrebi po reviziji uredbe leta 2023.

- prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

a) Češka republika

Češka je vzpostavila mehanizem za pregled naložb v skladu z zakonom št. 34/2021 o pregledu neposrednih tujih naložb. Ta mehanizem je prvi instrument na tem področju v novejši zgodovini Češke republike in je začel veljati 1. maja 2021 po pripravljalnih delih, ki so potekala od septembra 2018. Zakon vsebuje tudi določbe o izvajanju obveznosti Češke v skladu z uredbo.

Češki mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb loči tri različna dejanska stanja, ki uporabljajo različne postopkovne ureditve: naložbe, ki povezane z najobčutljivejšimi področji, so predmet zahteve po predhodni odobritvi. Druge tuje naložbe na Češkem ne zahtevajo predhodne odobritve ali notifikacije vlagatelja, vendar se lahko preverjajo po uradni dolžnosti za obdobje do pet let po koncu naložbe, ne glede na vedenje organov. Tujji vlagatelji lahko sprožijo prostovoljni postopek pregleda, imenovan posvetovanje, za pridobitev mnenja glede sprejetja dane neposredne tuje naložbe. Obstaja obvezen postopek priglasitve (vendar ne zahteva predhodne odobritve) za določene naložbe v medijskem sektorju.

Glede na nedavni začetek veljavnosti mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb ni uradnih informacij o izvedbeni praksi. Češke oblasti so med zakonodajnim postopkom ocenile, da bi bil lahko za okoli 300 transakcij na leto uveden pregled in da se na letni ravni po uradni dolžnosti pričakuje več deset priglasitev, zahtevkov za posvetovanje in postopkov. Približno pet do petnajst transakcij na leto naj bi zahtevalo pregled v okviru druge stopnje dvostopenjskega postopka ocenjevanja.

b) Irska

Do 30. junija 2022 irski organi niso vzpostavili mehanizma za pregled naložb oziroma Evropski komisiji niso priglasili takega mehanizma. Vendar si Irska prizadeva za vzpostavitev mehanizma: pripravljena je bila zakonodaja, ki jo je vlada odobrila za objavo, objava pa se je pričakovala do konca leta 2022. Irske oblasti so imenovalе državno kontaktno točko za namene mehanizma sodelovanja po uredbi.

Konec junija 2022 je irska vlada odobrila objavo zakonodaje – "Zakona o pregledu transakcij s tretjimi državami" –, ki bo Irski omogočila pregled neposrednih tujih naložb iz držav zunaj EU. Predlog zakona naj bi bil objavljen poleti 2022, nato pa naj bi ga obravnavala oba domova parlamenta. Ko bo zakon sprejet, bo med drugim:

- zagotovil, da lahko Irska, kolikor je to mogoče, izpolni svoje obveznosti, kot je določeno v uredbi v zvezi s poročanjem o trendih neposrednih tujih naložb ter odgovarjanjem na vprašanja in mnenja držav članic EU ali Evropske komisije;
- prvič uvedel mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb na Irskem, ki bo združeval obvezno priglasitev za določene sektorje in dejavnosti ter diskrecijsko pravico, ki ministru omogoča preverjanje transakcij tretjih držav, kjer obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo o obstoju tveganj za varnost ali javni red;
- določil naravo, obseg in vrsto naložb, ki bi morale biti podvržene pregledu naložb;
- določil dejavnike, ki se bodo upoštevali pri pregledu določenih tujih naložb;
- pooblastil ministra za oceno, preiskavo, odobritev, pogojevanje ali prepoved tujih naložb;
- temeljil na vrsti meril varnosti in javnega reda;
- zagotovil, da bo lahko minister od tujih vlagateljev zahteval zagotavljanje in zbiranje potrebnih podatkov za lažji postopek pregleda; to bo vključevalo vse podatke, navedene v uredbi;
- opredelil pritožbene mehanizme, ki so na voljo strankam v naložbi, in tako zagotovil največjo mogočo preglednost, pri tem pa ohranil varnost in javni red;
- določil kazni za tuje vlagatelje, ki ne izpolnjujejo vseh potrebnih zahtev za izvedbo postopka pregleda neposrednih tujih naložb, ali tuje vlagatelje, ki kršijo ministrske odredbe kot rezultat postopka pregleda, in tako dalje.

c) Nemčija

Nemčija od leta 2004 preverja neposredne tuje naložbe, da bi zaščitila svojo varnost in javni red. Takrat so bile v Zakon o zunanjetrgovinskem in plačilnem prometu (AWG) in z njim povezan Odlok o zunanji trgovini in plačilih (AWV) vključene posebne določbe. Po prvotni uvedbi (leta 2004) precej ozkega mehanizma pregleda, omejenega na vojno orožje in kriptotehnologijo, je Nemčija pristojnosti svojega mehanizma pregleda leta 2009 bistveno razširila z dodajanjem pregleda celotnega gospodarstva za pridobitve zunaj Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: EGP). Z nadaljnjo vrsto reform je Nemčija postopoma razvila svoja pravila v konsolidiran mehanizem pregleda naložb.

Področje uporabe nemškega mehanizma pregleda zajema tri scenarije, za katere veljajo posebna pravila uporabe:

- zahteva po obvezni predhodni odobritvi v okviru sektorsko značilnega pregleda; sektorski pregled se uporablja za neposredne ali posredne pridobitve najmanj 10 odstotkov glasovalnih pravic v podjetjih, ki se ukvarjajo z blagom, navedenim na izvoznem nadzornem seznamu; blagom, povezanim s proizvodnjo obrambnih zmogljivosti ali z varnostno funkcijo IT za obdelavo tajnega državnega gradiva; ali objekti, ki so ključnega pomena za obrambo. Nakupi delov podjetij ali obsežni prevzemi sredstev so prav tako zajeti v okviru sektorskega mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb. Sektorsko značilni mehanizem velja za vse tujce;
- možnost pregleda transakcij v vseh sektorjih gospodarstva obstaja za neposredne ali posredne pridobitve deležev v podjetjih ali pridobitve delov podjetij ali pridobitve sredstev; načeloma je pregled mogoč le, če pridobitev vodi do deleža vsaj 25 odstotkov glasovalnih pravic v ciljnem podjetju ali če so preseženi drugi sprožilni pragi pri poznejših dodatnih prevzemih. V tem scenariju ni zahteve po priglasitvi, lahko pa tuji vlagatelji zaprosijo za potrdilo o nenasprotovanju za pridobitev pravne varnosti glede določene transakcije;
- v okviru medsektorskega mehanizma pregleda je možnost pregleda transakcij dopolnjena z zahtevo po obveščanju za podjetja, ki poslujejo v 27 posamično določenih sektorjih. Za prevzeme v nekaterih od teh sektorjev velja nižji prevzemni prag 20 odstotkov, za naslednjo podskupino sektorjev pa je prevzemni prag nastavljen na 10 odstotkov (med temi sektorji so na primer kritična infrastruktura ali mediji), z dodatnimi pragovi za poznejše povečanje deležev. Medsektorski mehanizem velja samo za tuje vlagatelje zunaj EGP.

PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona je usklajen s pravnim redom EU.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

- razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel

Obveznost priglasitve za tujega vlagatelja in obveznost pregleda naložbe s strani ministrstva, pristojnega za gospodarstvo, izhaja iz obveznosti držav članic, da v skladu z uredbo Evropsko komisijo in druge države članice uradno obvestijo o vseh neposrednih tujih naložbah na svojem ozemlju, ki se pregledujejo. S tem se omogoča vzpostavitev mehanizma sodelovanja med državami članicami in Evropsko komisijo v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, ki se pregledujejo. V postopku priglasitve in postopku pregleda neposrednih tujih naložb se opredeli naložba s področja kritičnih dejavnosti, v okviru katerih lahko potencialna neposredna tuja naložba pomeni grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije, ter ugotavlja izpolnjevanje meril, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red v Republiki Sloveniji.

- ukinitve postopka ali odprava administrativnih bremen

Predlog zakona ne ukinja postopkov in ne odpravlja administrativnih bremen.

- spoštovanje načela "vse na enem mestu" ter organ in kraj izvajanja dejavnosti oziroma obveznosti

Vsi postopki, predvideni z novim zakonom, se bodo vodili v okviru Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana.

- podatki oziroma dokumenti, potrebni za izvedbo postopka, ki jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, in način njihovega pridobivanja:

Organ bo podatke po uradni dolžnosti pridobil iz javno dostopnih zbirk Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) ali iz evidenc ponudnikov plačljivih podatkovnih zbirk podjetij, registriranih na svetovni ravni, z lastniškimi strukturami in kazenskimi in drugimi postopki, ki lahko pomenijo tveganje za javni red in varnost, na primer orodja D&B Hoovers.

- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitve sedanjih organov

Predlog zakona ne predvideva ustanovitve novih organov, reorganizacije ali ukinitve sedanjih organov.

- ali bo izvajanje postopkov in dejavnosti zahtevalo nove kadre, ali so izvajalci primerno usposobljeni ali bo potrebno dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva

Izvajanje postopkov in dejavnosti ne bo zahtevalo novih kadrov, saj so izvajalci primerno usposobljeni.

- ali bo ukinitve postopkov in dejavnosti imela za posledico zmanjšanje števila zaposlenih ter finančnih in materialnih sredstev

S predlogom zakona se ne ukinjajo postopki in dejavnosti, zato do zmanjšanja števila zaposlenih ter finančnih in materialnih sredstev ne bo prišlo.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Vlagatelji iz tretjih držav, ki vlagajo na področje kritičnih dejavnosti in vstopajo na slovenski trg bodisi na novo bodisi pridobivajo v slovenskih družbah posredno prek drugih družb v državah članicah EU ali neposredno delež, višji od 10 odstotkov ali novih 10 odstotkov, so dolžni svojo naložbo priglasiti in predložiti ministrstvu v zakonu taksativno navedene podatke. Na podlagi predloženih informacij in podatkov, pridobljenih po uradni dolžnosti, se v postopku priglasitve izda mnenje, s katerim se predlaga uvedba postopka pregleda. V postopku pregleda minister, pristojen za gospodarstvo, na podlagi vseh stališč različnih deležnikov v strokovni skupini in mnenj mnenjedajalcev izda odločbo o tem, ali se neposredna tuja naložba na področju kritičnih dejavnosti tega zakona odobri in se določijo pogoji za njeno izvedbo ali prepove. Z odločitvijo ministrstva, da se neposredna tuja naložba prepove ali dovoli pod določenimi pogoji, se zaradi potreb varovanja javnega reda in miru posega v ustavno zaščiteno pravico do svobodne gospodarske pobude, in sicer predvsem za tiste naložbe, ki se nanašajo na posebne kritične dejavnosti. 74. člen Ustave Republike Slovenije določa, da je zakonodajalec dolžan normativno urediti pogoje in način opravljanja gospodarske dejavnosti, če to zahteva javna korist. Pravica do svobodne gospodarske pobude tako ni absolutna pravica, temveč je omejena zaradi varovanja javnega reda in miru ter se ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo. Zagotavljanje javnega reda in miru ter javne koristi, kot je določeno s predlogom zakona, je tako nedvomno zakonit poseg v

ustavno varovano pravico do svobodne gospodarske pobude ter je glede na težo posledic, ki bi v primeru opustitve predlaganega ukrepa nastale, utemeljen. Prav tako predlagatelj pojasnjuje, da se s predlagano ureditvijo omogoča, da če se v okviru pregleda neposredne tuje naložbe ugotovi, da obstaja določeno tveganje, ki bi lahko imelo negativne učinke na javni red in varnost, se za vlagatelja določi prilagoditveno obdobje na način, da se določijo pogoji s časovnico izvedbe posamezne neposredne tuje naložbe v Republiki Sloveniji, tako da bo ta v določenem roku izpolnjevala pogoje, določene z odločbo ministrstva, pristojnega za gospodarstvo. Ker se torej s predlogom zakona omejujejo le tiste naložbe, ki se nanašajo na taksativno določene kritične sektorje, in ker je prepoved le skrajni ukrep, s katerim se želi zavarovati javni interes, predlagatelj ocenjuje, da so ukrepi določeni sorazmerno. Legitimnost določbe pa je ne nazadnje utemeljena tudi z dejstvom, da tak ukrep določa uredba.

S predlaganimi ukrepi se tako posega v neposredne tuje naložbe le v nujnih primerih ter s tem v manjšem obsegu (glede na dejstvo, da je prepoved naložbe le skrajni ukrep in da v praksi v Republiki Sloveniji še ni bil izrečen) vpliva na možnost prihoda tujih vlagateljev v Republiko Slovenijo, vendar pa ureditev pomembno pozitivno vpliva na stabilnost slovenskega gospodarstva in omogoča nadzor nad škodljivimi učinki neposrednih tujih naložb, če bi bilo za posamezen primer ugotovljeno, da pomeni grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

Predlog zakona ne bo imel posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona:

- ciljnim skupinam (seminarji, delavnice)

Predlagane spremembe zakona niso bile posebej predstavljene ciljnim skupinam.

- širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve)

Predlagane spremembe zakona širši javnosti niso bile predstavljene.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

- zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa

Za nadzor nad izvajanjem bo pristojno MGTŠ.

- organi, civilna družba

MGTŠ

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Predlog zakona ne ureja drugih vprašanj.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona

Gradivo je bilo za namen javne obravnave objavljeno 21. februarja 2023, rok za mnenja in pripombe je bil do 23. marca 2023, prejeli smo pripombe in komentarje treh organizacij.

Gospodarska zbornica Slovenije:

Predlogi Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljnjem besedilu: GZS) so se nanašali na dvig odstotka udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah, na podaljšanje roka za prigrasitev neposredne tuje naložbe in na to, da se v strokovno skupino za pregled doda predstavnik GZS. Na vse predloge GZS smo podali obrazložitve in argumente. Glede dviga odstotka smo pojasnili, da je bilo na ravni ekspertne skupine EU na področju pregleda neposrednih tujih naložb, v kateri sodelujemo tudi predstavniki MGTŠ, na podlagi izkušenj drugih držav članic ugotovljeno, da je primernejši prag 10 odstotkov, saj se na ta način v večji meri zazna udeležba tretjih držav v kapitalu gospodarskih družb EU in s tem preprečijo poznejše morebitne negativne posledice nadaljnjih dejavnosti tretjih držav na področju varnosti in javnega reda. Glede podaljšanja roka smo pojasnili, da je smiselno, da rok 15 dni ostane, da bi komisija za prigrasitve čim prej pridobila informacije o neposrednih tujih naložbah v Republiki Sloveniji. Na ta način lahko komisija za prigrasitve hitreje in učinkoviteje obdeluje vloge in izdaja mnenje ter s tem prigrasiteljem oziroma tujim vlagateljem omogoča čimprejšnjo rešitev vloge in s tem nadaljnje poslovanje v Republiki Sloveniji. V vsakem primeru pa lahko komisija za prigrasitve prigrasitelju na njegovo prošnjo podaljša rok, če so za to podani upravičeni razlogi. Glede člana GZS v strokovni skupini pa smo poudarili, da so člani strokovne skupine načeloma lahko le predstavniki resorjev oziroma državnih organov, da pa če pride do postopka pregleda in se bo zadevna naložba nanašala na področje, ki bo vsebinsko spadalo na področje delovanja GZS, obstaja možnost, da v skupino vključimo tudi deležnike zunaj državne uprave in jih zaprosimo za strokovno mnenje.

Ostali predlogi so bili povezani z izenačenjem pomembnosti zelenega prehoda in digitalizacije ter dopolnjevanjem pogojev za dodeljevanje spodbud. Ti predlogi se ne nanašajo neposredno na vsebino predloga sprememb in dopolnitev, ki smo jih podali in podrobneje pojasnili. Predlogi so smiselni, vendar, kot rečeno, ne zadevajo neposredno obravnavanih poglavij, ki jih spreminjamo, zato jih v tem trenutku ne umeščamo v vsebino, jih pa bomo znova preučili ob naslednjem postopku spreminjanja ali dopolnjevanja zakona.

Gospodarsko interesno združenje Acs slovenski avtomobilski grozd:

Predlogi so se nanašali na nejasnost, kdo je lahko prejemnik investicijske spodbude, ko gre za konzorcijske projekte, in na izpolnjevanje pogojev za dodelitev spodbud za investicije v raziskave in razvoj ter na obrazec vloge za dodelitev subvencije. Glede obrazca smo podali informacijo, kje je ta objavljen. Vsi ostali predlogi pa ne zadevajo neposredno obravnavanih poglavij, ki jih spreminjamo, zato jih v tem trenutku ne umeščamo v vsebino, jih pa bomo znova preučili ob naslednjem postopku spreminjanja ali dopolnjevanja zakona.

Odvetniki Šelih & Partnerji, o. p., d. o. o.:

Komentarji se nanašajo na sedanjo ureditev, ki po njihovem mnenju ne rešuje najboljše določenih vprašanj oziroma so v njej praznine, ki jih tuji vlagatelji zaznavajo kot poslovno tveganje in negotovost, Slovenija pa posledično ni privlačna za tuje naložbe. Pri uporabi veljavnih določb so pridobili nekaj izkušenj na tem področju, zato so v sklopu javne obravnave podali svoje komentarje, ki se nanašajo na to, da mora biti zakon enako jasen tako za uporabo v preprostem primeru, ko državljani tretje države neposredno kupi delež v slovenski družbi ali ustanovi novo družbo, kot v primeru, ko gre za dolgo in zapleteno lastniško strukturo, ki vključuje različne družbe v različnih državah, ki neposredno in posredno, posamezno ali skupno pridobijo 10-odstotno udeležbo v slovenski družbi, pri

čemer osebe v tej strukturi niso vedno družbe, kot jih poznamo v Sloveniji, temveč gre za strukture po tujem pravu, za katere včasih težko najdemo slovenske ustreznike (na primer posebne vrste ustanov ali skladov). Komentariji se nanašajo tudi na postopek in zahteve pregleda neposrednih naložb, ki morajo na eni strani zagotoviti varnost in javni red, vendar morajo na drugi strani tudi sorazmerno upoštevati potrebo po preglednosti, pravni varnosti, predvidljivosti in debirokratizaciji. Del predlogov smo upoštevali, ostali podani predlogi pa terjajo dodaten strokovni razmislek in usklajevanja ter jih zaradi kratke časovnice za sprejetje predloga zakona ni mogoče ustrezno preučiti. Ukrep pregleda neposredne tuje naložbe, ki je bil sprejet na podlagi ZIUOPE, se namreč preneha uporabljati 30. junija 2023, zato je nujno, da se s sprejetjem predloga zagotovi njegova kontinuiteta. Predlagani ukrepi bodo, upoštevajoč navedeno, predmet strokovne presoje tudi po sprejetju predloga zakona in bodo v primeru ugotovitve, da so utemeljeni, upoštevani v naslednji noveli zakona.

8. Zunanji strokovnjak ali pravna oseba, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesek, ki ga je oseba prejela

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki ali pravne osebe.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Matjaž Han, minister za gospodarstvo, turizem in šport,
- mag. Dejan Židan, državni sekretar,
- Matevž Frangež, državni sekretar,
- Jernej Salecl, generalni direktor Direktorata za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo,
- Gregor Umek, mag., vodja Sektorja za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo,
- Tilen Obradović, Sektor za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo,
- Jure Vozelj, mag., Sektor za internacionalizacijo in spodbujanje investicij, Direktorat za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o spodbujanju investicij (Uradni list RS, št. 13/18, 204/21 in 29/22) se v 1. členu beseda "ter" nadomesti z vejico, za besedo "družb" pa se doda besedilo "ter postopek priglasitve in pregleda neposrednih tujih naložb in pristojne organe za izvajanje Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (UL L št. 791 z dne 21. 3. 2019, str. 1), zadnjič spremenjeno z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2021/2126 z dne 29. septembra 2021 o spremembi Priloge k Uredbi (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (UL L št. 432 z dne 3. 12. 2021, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2019/452/EU)".

2. člen

V 2. členu se na koncu desete alineje pika nadomesti z vejico in dodajo nove enajsta, dvanajsta, trinajsta in štirinajsta alineja, ki se glasijo:

- "– tretja država je država, ki ni država članica EU,
- neposredna tuja naložba je naložba, ki jo izvede tuji vlagatelj in katere namen je vzpostavitev ali ohranjanje trajnih in posrednih ali neposrednih povezav med tujim vlagateljem in gospodarsko družbo s sedežem v Republiki Sloveniji, s prvo in vsako nadaljnjo neposredno ali posredno pridobitvijo najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah,
- tuji vlagatelj je državljani tretje države ali pravna oseba s sedežem v tretji državi, ki namerava izvesti neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji ali pa je to že izvedel; tuji vlagatelj je tudi državljani tretje države ali pravna oseba s sedežem v tretji državi, ki ima posredno ali neposredno vsaj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah v pravni osebi s sedežem v državi članici EU in namerava izvesti neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji ali pa je to že izvedel,
- končni vlagatelj je državljani tretje države ali pravna oseba s sedežem v tretji državi, ki ima v tujem vlagatelju posredno ali neposredno vsaj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah."

3. člen

Za 31. členom se dodajo novo poglavje z naslovom "VI.a PREGLED NEPOSREDNIH TUJIH NALOŽB" in novi 31.a do 31.e člen, ki se glasijo:

"31.a člen (priglasitev neposredne tuje naložbe)

(1) Neposredno tujo naložbo na področju dejavnosti iz petega odstavka 31.č člena tega zakona mora tuji vlagatelj ali ciljna družba ali prevzeta družba priglasiti ministrstvu najpozneje v 15 dneh od sklenitve pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarski družbi s sedežem v Republiki Sloveniji neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali od objave prevzemne ponudbe. Obveznost priglasitve ne preneha, če tuji vlagatelj ali ciljna družba oziroma prevzeta družba priglasitve ne opravi v roku iz prejšnjega stavka.

(2) Neposredno tujo naložbo na področju dejavnosti iz petega odstavka 31.č člena tega zakona, s katero želi tuji vlagatelj izvesti naložbo v opredmetena in neopredmetena sredstva, ki se nanašajo na vzpostavitev nove poslovne enote, s katero tuji vlagatelj v novoustanovljeni gospodarski družbi s sedežem v Republiki Sloveniji neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah, mora tuji vlagatelj ali novoustanovljena gospodarska družba priglasiti najpozneje v 15 dneh od vpisa ustanovitve gospodarske družbe v sodni register v Republiki Sloveniji. Obveznost priglasitve ne preneha, če tuji vlagatelj ali novoustanovljena gospodarska družba priglasitve ne opravi v roku iz prejšnjega stavka.

(3) Neposredna tuja naložba na področju dejavnosti iz petega odstavka 31.č člena tega zakona se prikladi tako, da se predložijo naslednje informacije in podatki:

- ime, priimek in prebivališče ali firma in sedež tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe,
- letni promet tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe,
- skupno število zaposlenih pri tujem vlagatelju in ciljni družbi ali prevzeti družbi,
- trgovalna koda vrednostnih papirjev tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe,
- lastniška struktura tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe, vključno z informacijami o končnem vlagatelju in udeležbi v kapitalu,
- vrednost in vir financiranja neposredne tuje naložbe,
- proizvodi, storitve in poslovne dejavnosti tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe (klasifikacija gospodarske dejavnosti SKD),
- države, v katerih tuji vlagatelj in ciljna družba ali prevzeta družba opravljata pomembne poslovne dejavnosti,
- datum, ko naj bi bila neposredna tuja naložba končana ali ko je bila končana,
- podroben opis neposredne tuje naložbe,
- opredelitev do šestega odstavka 31.č člena tega zakona,
- opredelitev in predložitev dokazil, ki izkazujejo resničnost podatkov iz tega odstavka.

(4) Informacije iz prejšnjega odstavka se uporabljajo v skladu z namenom tega zakona in Uredbe 2019/452/EU.

(5) Naloge v zvezi z izvajanjem Uredbe 2019/452/EU v Republiki Sloveniji kot kontaktna točka opravlja ministrstvo. Kontaktna točka skrbi za letno poročanje Evropski komisiji, izmenjavo informacij, mnenj in pripomb z Evropsko komisijo in državami članicami ter opravlja naloge v zvezi s priglasi tvami in pregledom neposrednih tujih naložb na področju dejavnosti iz petega odstavka 31.č člena tega zakona.

31.b člen **(poziv k dodatnim pojasnilom ali obrazložitvi)**

Kontaktna točka, komisija za priglasi tve iz prvega odstavka 31.c člena tega zakona in strokovna skupina iz prvega odstavka 31.d člena tega zakona lahko v primeru nejasnosti v okviru izvajanja Uredbe 2019/452/EU tujega vlagatelja ali ciljno družbo v Republiki Sloveniji v zvezi z neposredno tujo naložbo na področju dejavnosti iz

petega odstavka 31.č člena tega zakona pozove, naj pisno ali ustno poda pojasnila ali dodatno obrazložitev ter za to predloži ustrezne dokaze v roku, ki ga določi kontaktna točka, komisija za priglasitve iz prvega odstavka 31.c člena tega zakona oziroma strokovna skupina iz prvega odstavka 31.d člena tega zakona.

31.c člen (predhodni postopek pregleda)

(1) Priglasitve iz prejšnjega člena obravnava komisija za priglasitve, ki jo ustanovi minister. Komisija za priglasitve ima predsednika, enega namestnika in najmanj tri člane, od katerih sta dva predstavnika javne agencije.

(2) Komisija za priglasitve v predhodnem postopku najprej preizkusi, ali:

- priglasiatelj ali tuji vlagatelj izpolnjuje pogoje tujega vlagatelja iz trinajste alineje 2. člena tega zakona,
- priglašeni pravni posel oziroma transakcija je neposredna tuja naložba iz dvanajste alineje 2. člena tega zakona,
- je bila priglasitev vložena v roku, kot je določen v 31.a členu tega zakona,
- se dejavnost ciljne družbe v Republiki Sloveniji nanaša na kritične dejavnosti iz petega odstavka 31.č člena tega zakona.

(3) Če komisija za priglasitve ugotovi, da ni izpolnjen pogoj iz prve ali druge ali četrte alineje prejšnjega odstavka, o tem izda mnenje.

(4) Če komisija za priglasitve ugotovi, da so izpolnjeni pogoji iz prve, druge in četrte alineje drugega odstavka, v nadaljevanju predhodnega postopka vlogo vsebinsko presoja na podlagi meril iz petega in šestega odstavka 31.č člena tega zakona.

(5) Če komisija za priglasitve ugotovi, da ima neposredna tuja naložba neznaten vpliv na javni red in varnost v Republiki Sloveniji oziroma ga nima, o tem izda mnenje.

(6) Če komisija za priglasitve ugotovi, da se neposredna tuja naložba izvaja na področju dejavnosti iz petega odstavka 31.č člena in da bi lahko imela vpliv na javni red in varnost v Republiki Sloveniji, z mnenjem predlaga uvedbo postopka pregleda. Minister s sklepom imenuje strokovno skupino za pregled iz prvega odstavka 31.d člena tega zakona.

(7) Ministrstvo na podlagi mnenja komisije za priglasitve iz tretjega, petega in šestega odstavka tega člena izda odločbo. Zoper odločbo ministrstva pritožba ni dovoljena, je pa dovoljen upravni spor.

31.č člen (pregled)

(1) Pregled je postopek, v katerem ministrstvo odloča o tem, ali se neposredna tuja naložba na področju dejavnosti iz petega odstavka tega člena odobri in se določijo pogoji za njeno izvedbo ali prepove, če pomeni grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije.

(2) Strokovna skupina iz prvega odstavka 31.d člena tega zakona opravi pregled posamezne tuje naložbe na področju dejavnosti iz petega odstavka tega člena in

poda mnenje iz šestega odstavka 31.d člena tega zakona najpozneje v dveh letih v primerih:

- iz prvega odstavka 31.a člena tega zakona od sklenitve pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarski družbi s sedežem v Republiki Sloveniji neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali od objave prevzemne ponudbe, in
- iz drugega odstavka 31.a člena tega zakona od vpisa ustanovitve gospodarske družbe v sodni register v Republiki Sloveniji, s katero tuji vlagatelj v novoustanovljeni gospodarski družbi s sedežem v Republiki Sloveniji neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek ministrstvo lahko uvede postopek pregleda posamezne tuje naložbe na področju dejavnosti iz petega odstavka tega člena, če v dveh letih od sklenitve pravnega posla ali od objave prevzemne ponudbe iz prve alineje drugega odstavka tega člena ali od vpisa ustanovitve gospodarske družbe v sodni register v Republiki Sloveniji iz druge alineje drugega odstavka tega člena pridobi informacije, da je tuji vlagatelj, ki je izvedel neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji, vključen v dejavnosti iz petega odstavka tega člena, ki so vplivale ali bi lahko vplivale na varnost ali javni red v državi članici Evropske unije, ali se ukvarja z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi iz šestega odstavka tega člena. Strokovna skupina opravi postopek pregleda in izda mnenje v roku iz drugega odstavka tega člena.

(4) Ministrstvo lahko v primerih in v roku iz prejšnjega odstavka uvede postopek pregleda tudi v primeru, če je bila že izdana odločba iz sedmega odstavka prejšnjega člena ali če je bila izdana odločba iz prvega odstavka 31.e člena.

(5) Neposredna tuja naložba lahko pomeni grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije zlasti v primerih, ko ciljna družba s sedežem v Republiki Sloveniji dejansko in pretežno izvaja dejavnost na enem od naštetih kritičnih področij:

- kritična infrastruktura, bodisi fizična ali virtualna, vključno z infrastrukturo na področju energetike, prometa, vode, zdravja, komunikacij, medijev, obdelave ali hrambe podatkov, letalskega in vesoljskega sektorja ter obrambno, volilno ali finančno infrastrukturo in občutljivimi objekti ter tudi zemljišči in nepremičninami, ki so bistveni za uporabo takšne infrastrukture;
- kritična tehnologija in blago z dvojno rabo, vključno z umetno inteligenco, robotiko, polprevodniki, kibernetsko varnostjo, letalsko in vesoljsko ter obrambno tehnologijo, tehnologijo za shranjevanje energije, kvantno in jedrsko tehnologijo ter tudi nanotehnologijo in biotehnologijo;
- dobava kritičnih virov, vključno z energijo ali surovinami, ter prehranska varnost;
- dostop do občutljivih informacij, vključno z osebnimi podatki, ali sposobnost nadziranja takšnih informacij;
- svoboda in pluralnost medijev ali
- projekti ali programi v interesu Evropske unije, opredeljeni v Prilogi I Uredbe 2019/452/EU.

(6) Ministrstvo pri ugotavljanju, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red, upošteva zlasti, ali:

- je tuji vlagatelj neposredno ali posredno pod nadzorom vlade, vključno z državnimi organi ali oboroženimi silami tretje države, tudi prek lastniške strukture ali znatnega financiranja;

- je bil tuji vlagatelj že vključen v dejavnosti, ki so vplivale na varnost ali javni red v državi članici;
- obstaja resno tveganje, da se tuji vlagatelj ukvarja z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi;
- je tuji vlagatelj s pravnim poslom, ki je predmet priglasitve, dosegel prevzemni prag v ciljni družbi (tretjinski delež glasovalnih pravic v tej družbi) ali je po končanem postopku uspešne prevzemne ponudbe pridobil 10-odstotni delež glasovalnih pravic v ciljni družbi ali z uspešno prevzemno ponudbo pridobil najmanj 75-odstotni delež vseh delnic ciljne družbe z glasovalno pravico;
- ima tuji vlagatelj prek ciljne družbe na območju Republike Slovenije na področju kritičnih dejavnosti najmanj 20-odstotni tržni delež;
- je tuji vlagatelj v ciljni družbi s pravnim poslom, ki je predmet priglasitve, dosegel 25- ali 50-odstotno udeležbo v kapitalu ali glasovalnih pravicah.

31.d člen (strokovna skupina)

(1) Pregled neposrednih tujih naložb na področju dejavnosti iz petega odstavka prejšnjega člena opravlja strokovna skupina, ki jo imenuje minister.

(2) Strokovna skupina ima najmanj tri in največ deset članov. Predsednik in dva člana se za pregled posamezne neposredne tuje naložbe imenujejo iz vrst zaposlenih na ministrstvu ter drugih državnih organov, ki delujejo na področju dejavnosti iz petega odstavka prejšnjega člena, na katerem se posamezna neposredna tuja naložba izvaja, pri čemer je najmanj en član predstavnik drugega državnega organa.

(3) Strokovna skupina po potrebi pridobi tudi mnenje druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava, ki deluje na področju dejavnosti iz petega odstavka prejšnjega člena, glede ocene vpliva neposredne tuje naložbe na javni red in varnost z vidika njihove pristojnosti.

(4) Strokovna skupina lahko pri vodenju postopka pregleda neposredne tuje naložbe na področju dejavnosti iz petega odstavka prejšnjega člena tujega vlagatelja pozove, naj pisno ali ustno poda pojasnilo ali dodatno obrazložitev in za to predloži ustrezne dokaze v primernem roku, ki ga določi strokovna skupina.

(5) Predsednik in člani strokovne skupine morajo pred začetkom posameznega pregleda neposrednih tujih naložb na področju dejavnosti iz petega odstavka prejšnjega člena podati pisno izjavo o interesni nepovezanosti s tujim vlagateljem in ciljno družbo ali prevzemno družbo ter izjavo, da bodo varovali vse podatke, dejstva in okoliščine, s katerimi se bodo seznanili pri opravljanju nalog skupine.

(6) Strokovna skupina delo konča s pripravo mnenja, s katerim ugotovi, ali neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red Republike Slovenije, in predlaga, da se neposredna tuja naložba na področju dejavnosti iz petega odstavka prejšnjega člena bodisi odobri in se določijo pogoji za njeno izvedbo ali prepove. Strokovna skupina svoje mnenje predloži ministru.

31.e člen (odločitev v postopku pregleda)

(1) Na podlagi mnenja strokovne skupine iz šestega odstavka prejšnjega člena ministrstvo izda odločbo o tem, ali se neposredna tuja naložba odobri, določi pogoje za njeno izvedbo ali prepove.

(2) Odločitev v postopku pregleda je omejena na to, ali neposredna tuja naložba pomeni grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije.

(3) Neposredna tuja naložba se odobri, če je vpliv na javni red in varnost v Republiki Sloveniji neznaten oziroma ga ni.

(4) Pogoji za izvedbo neposredne tuje naložbe se določijo, če je ugotovljen vpliv na varnost in javni red Republike Slovenije, vendar se vpliv z določitvijo pogojev lahko omili ali prepreči. Pogoji za izvedbo se določijo za določen čas, ki ni daljši od deset let, in so lahko zlasti:

- prepoved prodaje avtorskih in sorodnih pravic v lasti ciljne družbe fizičnim ali pravnim subjektom iz tretjih držav,
- prepoved prodaje določenih opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev, pridobljenih z neposredno tujo naložbo,
- prepoved poslovnega sodelovanja s pravno ali fizično osebo, ki vpliva na javni red in varnost v kateri koli od držav članic, če je to ugotovila bodisi država članica bodisi Evropska komisija,
- prepoved prevzema določenega dela ciljne družbe,
- obveznost znižanja deleža, ki se pridobiva v ciljni družbi,
- zaveza, da se bodo določeni deli ciljne družbe ohranili v Republiki Sloveniji,
- obveznost premestitve določenih občutljivih dejavnosti iz ciljne družbe v Republiki Sloveniji v drugo pravno osebo s sedežem v Republiki Sloveniji,
- prepoved določenih ravnanj na trgu Republike Slovenije,
- obveznost kontinuiranega opravljanja prvotne dejavnosti ciljne družbe v Republiki Sloveniji,
- obveznost zagotavljanja blaga in storitev iz prvotne dejavnosti ciljne družbe.

(5) V primeru, ko je neposredna tuja naložba dovoljena pod pogojem, da se nepremičnine, ki so povezane z neposredno tujo naložbo, ne odtujijo, se prepoved odtujitve zaznamuje v zemljiški knjigi.

(6) V primeru neupoštevanja odločbe glede izrečenih pogojev za izvedbo neposredne tuje naložbe iz prvega odstavka tega člena ministrstvo z odločbo prepove neposredno tujo naložbo.

(7) Neposredna tuja naložba se prepove, če je ugotovljen vpliv na varnost in javni red Republike Slovenije, vendar ga z določitvijo pogojev ni mogoče omiliti ali preprečiti.

(8) Zoper odločbo ministrstva pritožba ni dovoljena, je pa dovoljen upravni spor.

(9) Tuji vlagatelj ali ciljna družba mora o sprejetju ukrepov glede upoštevanja pogojev iz četrtega odstavka tega člena vsakoletno poročati ministrstvu do izteka izrečenih ukrepov."

4. člen

V 32. členu se prvi odstavek spremeni, tako, da se glasi:

"(1) Nadzor nad izvajanjem pogodb o dodelitvi subvencij iz 18. člena tega zakona, preverjanjem namenske porabe subvencij in pogodb o izvedbi strateških investicij iz 24. člena tega zakona, določb prvega, drugega in tretjega odstavka 31.a člena tega zakona ter določb prvega in devetega odstavka 31.e člena tega zakona izvaja ministrstvo."

5. člen

Za 32. členom se dodata novo poglavje z naslovom "VII.a KAZENSKE DOLOČBE" in nov 33. člen, ki se glasi:

"33. člen

(prekrški v zvezi s prigrasitvijo in pregledom neposrednih tujih naložb)

(1) Z globo od 100.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če pa se pravna oseba po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, pa z globo od 200.000 do 500.000 eurov, če:

1. ne priglasi neposredne tuje naložbe v 15 dneh od sklenitve pravnega posla ali od objave prevzemne ponudbe, s katero tuji vlagatelj v gospodarski družbi s sedežem v Republiki Sloveniji neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah (prvi odstavek 31.a člena);
2. ne priglasi neposredne tuje naložbe v 15 dneh od vpisa ustanovitve nove gospodarske družbe v sodni register v Republiki Sloveniji, s katero neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah v novoustanovljeni gospodarski družbi (drugi odstavek 31.a člena);
3. ne priglasi vseh informacij o neposredni tuji naložbi v skladu s tretjim odstavkom 31.a člena;
4. kontaktni točki, komisiji za prigrasitve ali strokovni skupini v roku ne pošlje dodatnih pojasnil ali obrazložitev ali ne predloži ustreznih dokazov (31.b člen);
5. ne upošteva prepovedi ali pogojev za izvedbo neposredne tuje naložbe (prvi odstavek 31.e člena);
6. ne poroča ministrstvu v skladu z devetim odstavkom 31.e člena.

(2) Z globo od 50.000 do 150.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega

podjetnika posameznika oziroma odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 1.000 do 5.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi posameznik."

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

6. člen

(dokončanje postopkov, začeti pred začetkom veljavnosti zakona)

Postopki pregleda neposrednih tujih naložb, začeti v skladu z Zakonom o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 80/20, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOP DVE, 15/21 – ZDUOP, 112/21 – ZIUPGT in 206/21 – ZDUPŠOP; v nadaljnjem besedilu: ZIUOOPE), se dokončajo v skladu z ZIUOOPE.

7. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati 1. julija 2023.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Glede na to, da se s to spremembo in dopolnitvijo zakona dodaja novo poglavje, in sicer "pregled neposrednih tujih naložb", se v tem členu dopolni materija, ki se s tem zakonom ureja. Poleg oblik investicijskih spodbud, pogojev, meril in postopka dodeljevanja investicijskih spodbud, dejavnosti za spodbujanje investicij in internacionalizacije gospodarskih družb obravnavana sprememba ureja tudi področje postopka priglasitev in pregleda neposrednih tujih naložb.

K 2. členu

V členu, ki opredeljuje pomen izrazov v Zakonu o spodbujanju investicij, se dodajo pomeni izrazov "tretja država", "neposredna tuja naložba", "tuji vlagatelj" in "končni vlagatelj", ki so pomembni v okviru postopka priglasitve in pregleda neposrednih tujih naložb v skladu z Uredbo 2019/452/EU.

Nova enajsta alineja opredeljuje tretje države, ki so po tolmačenju Evropske komisije v okviru Uredbe 2019/452/EU vse tiste države, ki niso države članice EU. Evropska unija ima v tem trenutku 27 držav članic. Vse ostale države so tretje države.

Nova dvanajsta alineja vsebuje opredelitev neposredne tuje naložbe, ki je delno povzeta po prvem odstavku 2. člena Uredbe 2019/452/EU, metodologiji šestega Priročnika za plačilno bilanco in stanje mednarodnih naložb (BPM6), ki ga je izdal Mednarodni denarni sklad, in po opredelitvi Banke Slovenije. V skladu s tem zakonom gre za tujo naložbo, med drugim, kadar tuji vlagatelj v gospodarski družbi s sedežem v Republiki Sloveniji posredno ali neposredno pridobi prvič 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah ali dodatnih 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah. Neposredna tuja naložba zajema položaj, ko tuji vlagatelj sam neposredno izvrši tujo naložbo v gospodarsko družbo v Republiki Sloveniji, in tudi položaj, ko je v transakciji posredno udeležen prek druge gospodarske družbe bodisi s sedežem v Republiki Sloveniji bodisi s sedežem v tujini.

Na ravni ekspertne skupine EU na področju pregleda neposrednih tujih naložb je bilo na podlagi izkušenj drugih držav članic ugotovljeno, da je primeren prag 10 odstotkov, saj se na ta način v večji meri zazna udeležba tretjih držav v kapitalu gospodarskih družb EU in s tem preprečijo poznejše morebitne negativne posledice nadaljnjih dejavnosti tretjih držav na področju varnosti in javnega reda. Pri tem je pomemben namen zakona, ki želi zajeti vse nadaljnje transakcije nad 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah.

Nova trinajsta alineja podrobneje opredeljuje pomen tujega vlagatelja, povzet po opredelitvi v drugem odstavku 2. člena Uredbe 2019/452/EU. Opredelitev tujega vlagatelja se razširi tudi na subjekte, ki jih Uredba 2019/452/EU izrecno ne navaja, saj poleg fizičnih in pravnih oseb iz tretjih držav ali s sedežem v tretjih državah kot tujega vlagatelja opredeljuje tudi državljane tretje države ali pravne osebe s sedežem v tretji državi, ki ima v pravni osebi s sedežem v državi članici EU posredno ali neposredno vsaj 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah.

Iz pregleda primerjalnopravnih ureditev nekaterih drugih držav članic EU je mogoče ugotoviti, da so kot tuje vlagatelje skušale zajeti tudi pravne osebe s sedežem v državah EU, v katerih so vključeni subjekti iz tretjih držav. Namen določbe je preprečiti izogibanje obveznostim predložitve informacij pravnih in fizičnih oseb iz tretjih držav glede neposrednih tujih naložb, ki jih izvedejo prek gospodarskih družb s sedežem v državi članici EU. V praksi se namreč pojavljajo tudi slamnata podjetja, ki imajo le sedež na ozemlju EU, pa v EU dejansko ne opravljajo poslovne dejavnosti, nimajo zaposlenih, poslovnih prostorov in podobno. Pogosto so taka podjetja pod neposrednim ali posrednim nadzorom vlad tretjih držav, vključno z državnimi organi ali oboroženimi silami tretje države, tudi prek lastniške strukture ali znatnega financiranja. S to določbo pa se bo omogočil pregled takih vlagateljev, kar je v skladu s samim namenom Uredbe 2019/452/EU.

Z namenom izpolnitve vseh navedenih opredelitev in dodatne obrazložitve vseh predvidenih zakonsko zahtevanih informacij se v 2. členu dodaja nova štirinajsta alineja, ki opredeljuje končnega vlagatelja. Z navedeno opredelitvijo se sledi namenom in ciljem Uredbe 2019/452/EU.

K 3. členu

V 31.a členu novega VI.a poglavja je urejen postopek priglasitve neposredne tuje naložbe ministrstvu. Obveznost priglasitve za tujega vlagatelja izhaja iz obveznosti držav članic, da v skladu z uredbo Evropsko komisijo in druge države članice uradno obvestijo o vseh neposrednih tujih naložbah na svojem ozemlju, ki se pregledujejo. S tem se omogoča vzpostavitev mehanizma sodelovanja med državami članicami in Evropsko komisijo v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, ki se pregledujejo.

V prvem odstavku je določena obveznost tujega vlagatelja, da neposredno tujo naložbo prihlasi ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo, najpozneje v 15 dneh od sklenitve pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarski družbi s sedežem v Republiki Sloveniji neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 odstotkov udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali od objave prevzemne ponudbe.

Delež posredne udeležbe se računa konkretno za vsak posamičen primer pridobitve po načelu upoštevanja dejanske končne udeležbe tujega vlagatelja v slovenski gospodarski družbi z uporabo multiplikativnega izračuna. Primer: če ima družba X s sedežem v tretji državi 40-odstotno udeležbo v kapitalu v družbi s sedežem v Nemčiji, pri čemer ta nemška družba izvaja neposredno tujo naložbo in v slovenski družbi na področju kritičnih sektorjev pridobiva 50-odstotno udeležbo v kapitalu, se družba X s sedežem v tretji državi šteje za tujega vlagatelja. Z multiplikativnim izračunom se namreč ugotovi, da družba X v slovenski družbi v konkretnem primeru posredno pridobiva 50 odstotkov od svoje vmesne 40-odstotne udeležbe v nemški družbi, družba X torej v slovenski družbi posredno pridobiva 20 odstotkov udeležbe v kapitalu, s čimer preseže zakonski prag in je dolžna priglasiti neposredno tujo naložbo. Družba X se tako po zakonu šteje za tujega vlagatelja, transakcija pa se šteje za neposredno tujo naložbo s posredno pridobitvijo deleža v višini 10 odstotkov ali več, ki jo je treba priglasiti. V takšne transakcije se štejejo tudi prenosi znotraj skupine (če izpolnjujejo kumulativno vse ostale pogoje po priglasitvi neposredne tuje naložbe), saj se v teh primerih smiselno uporablja zakonska določba, da je priglasitev dolžna opraviti katera koli gospodarska družba, dokler nastopa v vlogi tujega vlagatelja, ter v slovenski družbi na področju kritičnih dejavnosti izvaja neposredno tujo naložbo. V prenosih znotraj skupine se končno lastništvo sicer ne spreminja, vendar lahko na katerem koli mestu v lastniški verigi

nastopi nova pravna oseba, ki do tistega trenutka v slovenski ciljni družbi še ni bila udeležena, od trenutka pridobitve naprej pa tako pomembno vpliva na poslovne odločitve ciljne družbe, kar je vsekakor treba upoštevati kot naknadno spremenjene okoliščine in takšno naložbo priglasiti.

Po drugi strani navajamo še primer za neko drugo gospodarsko družbo – družbo Y s sedežem v tretji državi, ki bi imela v zgoraj navedeni nemški družbi, ki v slovenski družbi na področju kritičnih sektorjev pridobiva 50-odstotno udeležbo v kapitalu, le 15-odstotno udeležbo. Družba Y bi, upoštevajoč multiplikativni izračun, posredno pridobivala le 50 odstotkov od svoje vmesne 15-odstotne udeležbe v nemški družbi, torej bi v slovenski družbi posredno pridobila le 7,5 odstotka udeležbe v kapitalu in tako ne bi presegla zakonskega praga in posledično tudi ne bi bila dolžna priglasiti svoje naložbe.

Ob tem dodatno pojasnjujemo še, da je priglasitev ustrezna, če jo opravi ena od oseb v lastniški verigi (tuji vlagatelj ali ciljna družba ali prevzeta družba). Primer: če ima družba Z s sedežem v tretji državi enako udeležbo v kapitalu zgoraj navedene nemške družbe kot družba X, torej imata obe 40-odstotno udeležbo v nemški družbi, in če ta nemška družba izvaja neposredno tujo naložbo v slovenski družbi na področju kritičnih sektorjev, s katero pridobiva 50-odstotno udeležbo v kapitalu (posledično tako družba Z kot družba X posredno pridobivata 20-odstotni delež v slovenski družbi), je dovolj, če takšno naložbo priglasijo ali nemška družba ali družba X ali družba Z ali pa slovenska družba.

V drugem odstavku je določena obveznost tujega vlagatelja, da neposredno tujo naložbo na področju začetnih naložb (tako imenovani *greenfield investment*) priglasijo ministrstvu najpozneje v 15 dneh od ustanovitve gospodarske družbe v Republiki Sloveniji. Opredelitev začetne naložbe izhaja iz Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe.

Tretji odstavek taksativno določa nabor informacij, ki jih mora tuji vlagatelj priglasiti ministrstvu. Za vzpostavitev mehanizma sodelovanja je treba predpisati obveznost predložitve v tem členu naštetih podatkov. Obveznost držav članic po zagotavljanju informacij o vseh neposrednih tujih naložbah na svojem ozemlju, ki se pregledujejo, izhaja iz 9. člena Uredbe 2019/452/EU. Poleg podatkov, ki jih za namen predložitve informacij zahteva Uredba 2019/452/EU, obravnavani odstavek v skladu z dodatno zahtevo skupine strokovnjakov za pregled neposrednih tujih naložb v EU širi nabor informacij, ki jih morajo tuji vlagatelji priglasiti ministrstvu. Obveznost predložitve poslovnih informacij se lahko predpiše samo z zakonom.

V peti alineji tretjega odstavka 31.a člena je določena tudi obveznost predložitve informacije glede lastniške strukture tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe, vključno z informacijami o končnem vlagatelju in udeležbi v kapitalu, s čimer se ministrstvu omogoča pridobitev podatkov o lastniški strukturi do konca verige lastništva.

Zaradi zahteve po zavarovanju zaupnih informacij, ki izhaja iz četrtega odstavka 3. člena Uredbe 2019/452/EU, vključno s poslovno občutljivimi informacijami, je v četrtem odstavku tega člena opredeljeno, da se priglašeni podatki uporabljajo le za potrebe tega zakona in Uredbe 2019/452/EU.

V petem odstavku tega člena so opredeljene pristojnosti in naloge kontaktne točke, ki jo v Republiki Sloveniji opravlja ministrstvo. Ustanovitev kontaktne točke

neposredno izhaja iz 11. člena Uredbe 2019/452/EU.

V 31.b členu novega poglavja je določba, ki kontaktni točki, komisiji za priglasitve in strokovni skupini omogoča, da tujega vlagatelja ali ciljno družbo pisno pozove k dodatnim pojasnilom.

V 31.c členu novega VI.a poglavja je urejen predhodni postopek pregleda prispelih priglasitev, ki ga vodi komisija za priglasitve; ta odloča o uvedbi postopka pregleda na podlagi taksativno določenih pogojev in meril. 31.c člen podrobneje določa sestavo, način odločanja in pristojnosti komisije za priglasitve. Predhodni postopek pregleda se uzakoni zaradi predvidljivosti, pravne varnosti in preglednosti, ki so ključnega pomena za poslovno in naložbeno okolje. Dozdajšnja ureditev postopka pregleda neposrednih tujih naložb v ZIUOPE ni predvidevala odziva ministrstva na priglašene neposredne tuje naložbe. To je zmanjševalo pravno varnost potencialnih tujih vlagateljev in drugih udeleženih subjektov, ki je z vidika predvidljivosti in preglednosti naložbenega trga ključna za vlagatelje. Z namenom preprečevanja gospodarske škode v Republiki Sloveniji, zaradi potencialne odvrnitve vlagateljev in s tem povezanega priliva neposrednih tujih naložb ta člen vzpostavlja jasno določena merila in postopek odločanja o priglašeni naložbi, s tem pa večjo predvidljivost in privlačnost poslovnega in naložbenega okolja v Republiki Sloveniji.

V 31.č členu tega poglavja je opredeljen izraz pregled za namen tega zakona, urejen je postopek pregleda, opredeljene so kritične dejavnosti, na področju katerih lahko potencialna neposredna tuja naložba pomeni grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije, ter opredeljena so merila, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red v Republiki Sloveniji.

V prvem odstavku je opredeljen izraz pregled v skladu s tretjo točko 2. člena Uredbe 2019/452/EU.

V drugem odstavku 31.č člena se časovno zameji trajanje postopka pregleda, in sicer na največ dve leti.

V tretjem odstavku je določeno, da ministrstvo lahko uvede postopek pregleda tudi dve leti po sklenitvi pogodbe/objavi prevzemne ponudbe/ustanovitvi nove gospodarske družbe, če od držav članic EU ali Evropske komisije prejme oziroma po uradni dolžnosti pridobi informacije, da je tuji vlagatelj, ki je izvedel neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji, vključen v dejavnosti, ki so vplivale ali bi lahko vplivale na varnost ali javni red v državi članici EU, ali se ukvarja z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi. Četrty odstavek pa tretji odstavek dopolnjuje na način, da se lahko postopek pregleda v dveh letih po sklenitvi pogodbe/objavi prevzemne ponudbe/ustanovitvi nove gospodarske družbe in pridobitvi pomembnih informacij od držav članic EU ali Evropske komisije uvede tudi v primeru določene neposredne tuje naložbe, za katero je bila na podlagi mnenja komisije za priglasitve predhodno že izdana odločba, ki dopušča izvedbo neposredne tuje naložbe, ali odločba o uvedbi pregleda, oziroma tudi če je ministrstvo na podlagi mnenja strokovne skupine že izdalo odločbo, s katero je neposredno tujo naložbo odobrilo ali odobrilo pod pogoji. Tudi v tem primeru mora biti postopek pregleda končan v dveh letih od njegove uvedbe.

Rok dodatnih dveh let za uvedbo postopka pregleda po pridobitvi pomembnih informacij od držav članic EU ali Evropske komisije oziroma po uradni dolžnosti sledi rokom, ki izhajajo iz Uredbe 2019/452/EU, saj 8. točka 7. člena uredbe glede

mehanizma sodelovanja v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, ki se ne pregledujejo, določa, da se pripombe držav članic v skladu s prvim odstavkom in mnenjem Evropske komisije v skladu z drugim odstavkom lahko predložijo najpozneje 15 mesecev po koncu neposredne tuje naložbe. Po pridobitvi informacije od držav članic ali Evropske komisije je treba te informacije preučiti, se do njih opredeliti, po potrebi pridobiti mnenja zunanjih strokovnjakov, nato pa mogoče še izpeljati postopek pregleda in v okviru medresorskega usklajevanja sprejeti odločitev, ali se neposredna tuja naložba odobri, odobri pod pogoji ali prepove.

V petem odstavku 31.č člena so opredeljene kritične dejavnosti, na področju katerih lahko posamezna neposredna tuja naložba pomeni grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije. Te dejavnosti so določene v skladu s prvim odstavkom 4. člena Uredbe 2019/452/EU in Smernicami glede neposrednih tujih naložb, prostega pretoka kapitala iz tretjih držav in zaščite strateških sektorjev, ki jih je Evropska komisija objavila 26. marca 2020. Navedena določba državam članicam dopušča, da pri ugotavljanju, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red, med drugim upoštevajo njene mogoče učinke na kritično infrastrukturo, kritične tehnologije in blago z dvojno rabo, dobavo kritičnih virov, dostop do občutljivih informacij ter svobodo in pluralnost medijev. S tem državam članicam dopušča manevrski prostor za nadrobnejšo določitev kritičnih dejavnosti, v katerih lahko neposredne tuje naložbe pomenijo nevarnost za varnost in javni red države.

Opravljanje kakršne koli dejavnosti na področju obdelave ali hrambe podatkov se samo po sebi ne uvršča med dejavnike tveganja. Formulacija "kritična infrastruktura, bodisi fizična ali virtualna, vključno z infrastrukturo na področju /.../ obdelave ali hrambe podatkov" se tolmači kot dejavnost obdelave ali hrambe podatkov na področju kritične infrastrukture.

Šesti odstavek določa merila, ki jih komisija in strokovna skupina za pregled posamezne neposredne tuje naložbe upoštevata pri pripravi mnenja o tem, ali posamezna neposredna tuja naložba na področju kritičnih gospodarskih sektorjev pomeni grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije. Prva tri merila so določena v skladu z drugim odstavkom 4. člena Uredbe 2019/452/EU; dodatna tri merila pa so smiselno določena na podlagi prevzemnih pragov v skladu z Zakonom o prevzemih (Uradni list RS, št. 79/06, 67/07 – ZTFI, 1/08, 68/08, 35/11 – ORZPre75, 105/11 – odl. US, 10/12, 38/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 25/14 in 75/15), obsega tržnih deležev posameznega subjekta v skladu z Zakonom o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 130/2022) in razvrstitve kapitalskih naložb v Republiki Sloveniji na podlagi Odloka o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države (Uradni list RS, št. 53/15). Navedena merila omogočajo strokovno in nepristransko izvedbo prehodnega postopka in postopka pregleda po tem zakonu.

V 31.d členu tega poglavja so opredeljeni imenovanje in pristojnosti strokovne skupine za pregled neposrednih tujih naložb v Republiki Sloveniji. Strokovna skupina se imenuje po ad hoc principu za pregled posamezne neposredne tuje naložbe. Sestava komisije v čim večji meri omogoča sodelovanje različnih deležnikov glede na strateško področje, na katerem se načrtuje ali je bila izvedena posamezna neposredna tuja naložba. Največji delež članov strokovne skupine sestavljajo zaposleni na ministrstvu, pristojnem za gospodarstvo, ki je odgovorno za izvedbo postopka pregleda. Strokovna skupina lahko po potrebi pridobiva strokovna mnenja o posameznem pregledu tudi od drugih pravnih oseb javnega ali zasebnega prava, pri čemer podaja mnenj zanje ni zavezujoča, saj se navedena mnenja pridobijo v postopku javnega naročila.

Sestava komisije in sistem pridobivanja mnenj preprečujeta arbitrarnost odločitev komisije ter zagotavljata pluralnost in strokovnost postopka. Ob upoštevanju vseh stališč različnih deležnikov in strokovnih mnenj mnenjedajalcev komisija izda mnenje, ali se neposredna tuja naložba na področju kritičnih dejavnosti odobri in se določijo pogoji za njeno izvedbo ali prepove, če ogroža varnost ali javni red Republike Slovenije.

V 31.e členu tega poglavja je opisan postopek sprejemanja odločitve o posameznem pregledu neposredne tuje naložbe. Ministrstvo na podlagi vseh stališč različnih deležnikov v strokovni skupini in mnenj mnenjedajalcev izda odločbo o tem, ali se neposredna tuja naložba na področju kritičnih dejavnosti tega zakona odobri, določi pogoje za njeno izvedbo ali prepove.

Če je mogoče vpliv na javni red in varnost Republike Slovenije omiliti ali odpraviti, se določijo obveznosti oziroma zaveze, ki jih mora tuji vlagatelj spoštovati pri izvajanju svoje naložbe. Izrečeni pogoji morajo biti nadrobneje predstavljeni in dovolj jasni glede na predmetno naložbo, načeloma pa so usmerjeni v zaščito občutljivih sredstev kritičnih dejavnosti, informacij, intelektualne lastnine, rezultatov raziskav, razvoja in inovacij. Z navedeno zakonsko določbo se upošteva obveznost, ki jo državam članicam z vzpostavljenim mehanizmom pregleda neposrednih tujih naložb nalaga šesti odstavek 3. člena Uredbe 2019/452/EU. Republika Slovenija je z uzakonitvijo mehanizma pregleda dolžna sprejeti tudi ukrepe, potrebne za ugotavljanje in preprečevanje izogibanja mehanizmu pregleda in odločitvam v zvezi s pregledom.

Eden od mehanizmov za preprečevanje izogibanja odločitvam v zvezi s pregledom neposredne tuje naložbe je tudi veljavnost izrečenih pogojev za izvedbo naložbe za določen čas, v tem primeru za največ deset let. Na takšen način se v najbolj kritičnem začetnem obdobju izvedbe naložbe uvede zakonska obveznost izpolnitve pogojev za izvedbo naložbe, poleg tega pa se na podlagi devetega odstavka 31.e člena uvede tudi zakonska obveznost vsakoletnega poročanja glede upoštevanja pogojev za izvedbo naložbe, kar kontaktni točki omogoči spremljanje skladnosti ravnanja v zvezi z izrečenimi pogoji za izvedbo.

Posledica odločitve ministrstva, da posamezno neposredno tujo naložbo v pregledu prepove, je prepoved nadaljnega izvajanja neposredne tuje naložbe. Z odločitvijo o prepovedi ali odobritvi neposredne tuje naložbe pod določenimi pogoji se posega v naložbe, ki so že bile izvedene, zaradi česar je podana tako imenovana dejanska retroaktivnost. S pregledom neposrednih tujih naložb se želi preprečiti, da bi tuji vlagatelji, zlasti podjetja v državni lasti iz tretjih držav, iz strateških razlogov prevzeli evropska podjetja s ključnimi tehnologijami, kar bi lahko imelo negativne posledice na kritično infrastrukturo, kritične tehnologije, zanesljivost oskrbe s kritičnimi viri (surovinami) in dostop do občutljivih informacij. Ker ima torej predlagana ureditev stvaren in prevladujoč razlog v javnem interesu, in sicer da omeji izvedbo posameznih neposrednih tujih naložb, kadar bi te lahko ogrozile javni red ali varnost v Republiki Sloveniji, je s tem poseg v načelo varstva zaupanja v pravo kot enega od načel pravne države iz 2. člena Ustave po mnenju predlagatelja ustavno dopusten. Ob ugotovitvi, da poseg sledi ustavno dopustnemu cilju, predlagatelj v nadaljevanju pojasnjuje, da je ukrep tudi sorazmeren. V zvezi z navedenim je predlagatelj opravil test sorazmernosti, ki obsega presojo treh vidikov: 1) ali je poseg sploh nujen za dosego zelenega cilja; 2) ali je ocenjevani poseg primeren za dosego zelenega cilja v tem smislu, da je ta cilj s posegom dejansko mogoče doseči; 3) ali je teža posledic ocenjevanega posega v prizadeto človekovo pravico

sorazmerna koristim, ki bodo zaradi posega nastale (načelo sorazmernosti v ožjem pomenu oziroma načelo proporcionalnosti). V zvezi z navedenimi pogoji predlagatelj pojasnjuje, da je nujnost posega utemeljena predvsem v uresničevanju pomembnih družbenih interesov, kot so zagotavljanje ustrezne ravni in dostopnosti infrastrukture, opravljanje javnih služb, varnostnih ciljev, razvojnih ciljev in uresničevanje drugih pomembnih družbenih interesov ter ohranjanje ključnih razvojnih dejavnikov v državi, ki pomenijo javno dobro in za katere je država dolžna poskrbeti. Prav tako je po mnenju predlagatelja ukrep primeren, saj je pregled neposrednih tujih naložb omejen le na taksativno določene gospodarske panoge, ki bi lahko dokazano vplivale na stanje varnosti ali javnega reda. V zvezi s presojo tretjega merila testa sorazmernosti, ali je teža posledic omejitve pravice do svobodne gospodarske pobude sorazmerna vrednosti želenega cilja oziroma koristim, ki bodo zaradi te omejitve nastale, pa je treba pojasniti, da 74. člen Ustave Republike Slovenije določa, da je zakonodajalec dolžan normativno urediti pogoje in način opravljanja gospodarske dejavnosti, če to zahteva javna korist. Pravica do svobodne gospodarske pobude tako ni absolutna pravica, temveč je omejena zaradi varovanja javnega reda in miru ter se ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo. Zagotavljanje javnega reda in miru ter javne koristi, ki jim sledi predlog zakona, tako nedvomno pomeni zakonit poseg v ustavno varovano pravico do svobodne gospodarske pobude in je glede na težo posledic, ki bi v primeru opustitve predlaganega ukrepa nastale, absolutno utemeljen. Prav tako predlagatelj pojasnjuje, da se s predlagano ureditvijo omogoča, da če se v okviru pregleda neposredne tuje naložbe ugotovi, da obstaja določeno tveganje, ki bi lahko imelo negativne učinke na javni red in varnost, se za vlagatelja določi prilagoditveno obdobje na način, da minister, pristojen za gospodarstvo, na podlagi mnenja komisije ob opredelitvi do posameznega pregleda določi pogoje s časovnico izvedbe posamezne neposredne tuje naložbe v Republiki Sloveniji, tako da bo ta v določenem roku izpolnjevala pogoje, določene z odločbo ministrstva, pristojnega za gospodarstvo. S predlaganim ukrepom se tudi čezmerno ne posega v upravičena pričakovanja priglasiatelja, saj je ta že pred izvedbo naložbe seznanjen z dejstvom, da je njegova naložba predmet pregleda in da se mu ta lahko v skrajnem primeru tudi prepove. Vlagatelj tako lahko bodisi počaka, da se pregled opravi in izda mnenje oziroma odločba, bodisi na svojo odgovornost naložbo izvede ob zavedanju, da jo lahko ministrstvo pozneje tudi prepove. V obravnavanem členu je tako načelo varstva zaupanja v pravo sicer prizadeto, vendar je ta poseg v javnem interesu, da se zagotovi varstvo drugim dobrinam, ki jim je treba dati prednost. Legitimnost predmetne določbe pa je ne nazadnje utemeljena tudi z dejstvom, da tak ukrep določa Uredba 2019/452/EU.

Peti odstavek 31.e člena ureja položaj, ko se pri odobritvi neposredne tuje naložbe kot pogoj med drugim prepove prodaja določenih opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev. Ker se med prva po Slovenskem računovodskem standardu SRS 1 prištevajo tudi zemljišča in zgradbe, to lahko pomeni prepoved prodaje nepremičnin. V tem primeru se z navedenim odstavkom omogoča, da se omejitev, ki vsebuje prepoved prometa z nepremičninami, zaznamuje v zemljiški knjigi. Z navedeno ureditvijo tako učinkuje drugi odstavek 111. člena Zakona o zemljiški knjigi, ki omogoča zaznamovanje po uradni dolžnosti. Predlagatelj ocenjuje, da je primerno in potrebno, da se taka prepoved zaznamuje v zemljiški knjigi, saj je kapital pri takih naložbah lahko zelo "mobilnen".

V šestem odstavku je urejen tudi položaj, ko je bila neposredna tuja naložba z odločbo ministrstva odobrena pod določenimi pogoji, pa tuji vlagatelj ni upošteval izrečenih pogojev za izvedbo neposredne tuje naložbe. V tem primeru lahko ministrstvo ob seznanitvi, da tuji vlagatelj odločbe ne spoštuje, izda novo odločbo,

s katero neposredno tujo naložbo prepove. Spoštovanje odločbe o prepovedi se bo doseglo z upravo izvršbo v skladu z določili zakona, ki ureja upravni postopek.

Poleg tega ima tuji vlagatelj na podlagi osmega odstavka tega člena zagotovljeno pravico do pravnega sredstva, saj lahko v primeru nestrinjanja z odločbo ministrstva sproži upravni spor.

Deveti odstavek določa obveznost vsakoletnega poročanja o upoštevanju pogojev, ki so bili izrečeni z odločbo ministrstva, s katero se je neposredna tuja naložba pogojno odobrila. Nespoštovanje navedene obveznosti je prekršek.

K 4. členu

Ministrstvo opravlja nadzor nad pravilnostjo in pravočasnostjo podanih prijavitev ter spoštovanjem odločitev v postopku pregleda s strani tujega vlagatelja. Že sama Uredba 2019/452/EU določa, naj države članice vzpostavijo mehanizem nadzora in sankcioniranja nepravilnosti in izogibanja predložitve informacij v zvezi z nameravanimi in izvršenimi tujimi naložbami. Pravočasno zbiranje informacij je ključnega pomena za sodelovanje z drugimi državami članicami na tem področju in za zgodnje zaznavanje morebitnih tveganj za varnost in javni red države.

K 5. členu

V 5. členu zakona se upošteva obveznost, ki jo državam članicam z vzpostavljenim mehanizmom pregleda neposrednih tujih naložb nalaga šesti odstavek 3. člena Uredbe 2019/452/EU. Republika Slovenija je z uzakonitvijo mehanizma pregleda dolžna sprejeti tudi ukrepe, potrebne za ugotavljanje in preprečevanje izogibanja mehanizmu pregleda in odločitvam v zvezi s pregledom. V skladu z navedenim se s tem zakonom kot prekršek določita opustitev prijavitve neposredne tuje naložbe v določenem roku ministrstvu in neupoštevanje izrečenih ukrepov glede prepovedi oziroma določitve pogojev za izvedbo naložbe in poročanja o spoštovanju pogojev za izvedbo naložbe. Poleg tega je kot sankcija za opustitev dolžnega ravnanja določena globa v razponu, ki jo za posamezne subjekte prekrška omogoča Zakon o prekrških.

K 6. členu

S prehodnimi določbami se urejajo postopki, ki so bili začeti na podlagi ZIUOOPE ter se v času začetka veljavnosti novele zakona še niso končali.

K 7. členu

S končno določbo je določen začetek veljavnosti novele Zakona o spodbujanju investicij.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon določa oblike investicijskih spodbud, pogoje, merila in postopek dodeljevanja investicijskih spodbud ter aktivnosti za spodbujanje investicij in internacionalizacije gospodarskih družb.

2. člen (pomen izrazov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- investicija je naložba v opredmetena in neopredmetena sredstva, ki se nanaša na vzpostavitev nove gospodarske družbe, širitev zmogljivosti gospodarske družbe, diverzifikacijo proizvodnje gospodarske družbe v nove proizvode, ki niso bili predhodno proizvedeni v gospodarski družbi, ali bistvene spremembe v celotnem proizvodnem procesu gospodarske družbe na območju Republike Slovenije ali v upravičene stroške, za katere je dopustno dodeljevanje državnih pomoči za raziskave in razvoj ter inovacije po Uredbi Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 187 z dne 26. 6. 2014, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2021/1237 z dne 23. julija 2021 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 270 z dne 29. 7. 2021, str. 39; v nadaljnjem besedilu: Uredba 651/2014/EU),

- investicije v raziskave in razvoj ter inovacije so investicije v raziskovalne ali razvojne projekte, ki sodijo v kategorijo temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja, študije izvedljivosti, gradnje ali posodobitev raziskovalnih infrastruktur, organizacijske ali procesne inovacije, svetovalne ali podporne storitve za inovacije ali v inovacijske grozde, kot so opredeljeni v Uredbi 651/2014/EU,

- storitvene dejavnosti so storitve, ki se tržijo na območju Republike Slovenije in še najmanj v dveh drugih državah,

- investicija za potrebe nove gospodarske dejavnosti je naložba v opredmetena in neopredmetena sredstva, ki zadevajo vzpostavitev nove gospodarske družbe ali diverzifikacijo dejavnosti gospodarske družbe, pod pogojem, da nova dejavnost ni enaka ali podobna dejavnosti, ki jo je gospodarska družba že opravljala,

- enaka ali podobna dejavnost je dejavnost, zajeta v istem razredu (štirimestni številčni šifri) statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Revizija 2, kakor je določena v Uredbi (ES) št. 1893/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o uvedbi statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Revizija 2 in o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 3037/90 kakor tudi nekaterih uredb ES o posebnih statističnih področjih (UL L 393, z dne 30. 12. 2006, str. 1),

- investitor ali investitorica (v nadaljnjem besedilu: investitor) je domača ali tuja pravna oseba, ki investira v gospodarsko družbo na območju Republike Slovenije,
- prejemnik ali prejemnica investicijske spodbude (v nadaljnjem besedilu: prejemnik spodbude) je gospodarska družba, registrirana v Republiki Sloveniji, kjer se bo izvedla investicija,
- nosilec ali nosilka strateške investicije (v nadaljnjem besedilu: nosilec strateške investicije) je gospodarska družba, registrirana v Republiki Sloveniji, kjer se bo izvedla strateška investicija,
- zaključek investicije pomeni, da so dela končana in je investicija izvedena v višini, obsegu in času, kot je določeno v pogodbi o dodelitvi spodbude,
- premestitev je prenos enake ali podobne dejavnosti ali njenega dela iz gospodarske družbe v eni pogodbenici Sporazuma EGP (začetna gospodarska družba) v gospodarsko družbo v drugi pogodbenici Sporazuma EGP, v kateri se izvede investicija, ki prejme spodbudo. Do prenosa pride, če izdelek ali storitev v začetni gospodarski družbi in gospodarski družbi, ki prejme spodbudo, vsaj delno služi istemu namenu ali izpolnjuje zahteve ali potrebe iste vrste strank, pri tem pa pride tudi do izgube delovnih mest pri enaki ali podobni dejavnosti v eni od začetnih gospodarskih družb investitorja v EGP.

32. člen (nadzor)

- (1) Nadzor nad izvajanjem pogodb o dodelitvi subvencij iz 18. člena tega zakona, preverjanjem namenske porabe subvencij in pogodb o izvedbi strateških investicij iz 24. člena tega zakona izvaja ministrstvo.
- (2) Nadzor nad izvajanjem pogodb o dodelitvi subvencij iz 14. člena tega zakona in preverjanjem namenske porabe subvencij izvaja javna agencija.
- (3) Ministrstvo predloži vladi letno poročilo o dodeljenih spodbudah najkasneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto.
- (4) Javna agencija in ministrstvo učinke zastavljenih ciljev pri posamezni gospodarski družbi objavita na svoji spletni strani.